...ОЛХОЗНИГУУДАЙ ...НХАРХА ХЭРЭГ

...удэрнүүдтэ республикын колхозуудта жэлэй тоо... болон тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо үнгэр... байна. Эндэ түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи... дүн, мүн шиидхэхы гурбадахи жэлэй зорилгонууд... талаһаа зүбшэн хэлсэгдэхэ ушартай. Энэмнай ай... ер ехэ удха шанартай хэрэг болоно.

...тын суглаан гээшэ колхозой хэрэгые эрхилхэ дээ... эзэн байхаһаа гадна, колхозникуудай ажалаа хэжэ, ...орнлжэ һураха һургуули мүн. Эдэ эрил... ...дые хангажа шадаал һаа, колхозуудай хамтын суг... ...д өөрынгөө урдахи уялгые дүүргэхэ, колхозой ху... ...рые зүб мүрөөр табижа, үйлэдбэриин шухала хэ... ...дые урагшатайгаар шиидхэхэ арга олгохо байна.

...эй тоосоото болон тоосото һунгалтын суглаану... амжалтатайгаар үнгэргэхын тула тэрээндэ һайнаар ...э хэрэгтэй. Жэлэй дүнгүүдые уридшалан фермэ, ...анууд болон отделениинүүдтэ үргэнөөр зүбшэн хэл... бии байгаа дутагдалнууд, арга боломжонууд эли... ...гдэхэ жэшээтэй.

...да жэлнүүдтэ зарим колхозуудта иимэ суглаануудые ...эгүй, ажахын болон мүнгэн жасын хэрэгые һайса ...гүйгөөр тоосоото суглаае зарладаг ушар үзэгдэһэн. Иимэ алдуу эндүү энэ жэлдэ гаргажа болохогүй.

...лаагаа эдэбхитэй һайнаар үнгэргэхын тул колхо... түрүүлэгшэнэр тоосоото элидхэлээ бодомжотойгоор, ...элхыгээр, ажахынгаа байдалые наринаар шэн... ...и удхатайгаар бэлдэхэ уялгатай. Хэрбээ жэлэй ...оной данса соохи хооһон тоонуудые мнил дурдаад ...бэл, зохид хөөрэлдөөн болохогүй. Тиимэһээ эндэ ...һан хүнүүдтэ жэлэй дүнгүүдые бодомжолхо, ажа... ...а хүтэлбэри һайжаруулха, газараа, үйлэдбэриингөө ...нүүдые, ажалша хүсэеэ аша үрэ ехэтэйгээр хэрэг... ...үйлэдбэреэ саашадань тусхай шэглэлтэй болгохо, ...аа эрдэмэй болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалта... ...е нэбтэрүүлхэ, бүхы юумэндээ гамтайгаар, эзэн ...р хандаха болон бусад асуудалнуудаар өөрынгөө һа... ...а, бодолнуудые зохидоор хэлэжэ үгэхэ арга олгохо ...на.

...шадаа колхозуудай хүтэлбэрние һайжаруулха, хам... ...а шиидхэхэ ёһотой хэрэгүүдые ганса нэгээрээ мэдээд ...хиргаанай ёһоор бүтээдэг ябадалые усадхаха саг ...Зарим газарта олооороо хэлсэжэ шиидхэхэ гурим ал... ...а, ядахын сагта правлениин зүблөөнүүдые саг соонь ...гүй, колхозникуудаа, мэргэжэлтэдээ суглуулжа зүб... ...гүй түрүүлэгшэнэр үшөөл үзэгдэнэ.

...соото суглаанууд дээрэ илангаяа хүдөө ажахын мэр... ...эдэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэнэрэй ...е зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэрые үйлэдбэриин ёһотой ...гууд болгохо, шэнэ, түрүү юумые ажахыда нэбтэ... ...дэг ёһотой эмхидхэгшэд болгохо асуудалда анхарха ...

...болохоёо байһан суглаанууд болон колхозуудай Сове... ...дээрэ ажахынуудай экономическа дүнгүүдтэ ехэ ан... ...табихаар. Юуб гэхэдэ, энэмнай колхозуудай үйлэд... ...е бэхижүүлэн хүгжөөхэ гол хэрэг ха юм. Продук... ...ээр, хямда сэнтэйгээр абаха гээшэ мүнөөдэрэй онсо ...а эрилтэ мүн.

...хозой правлениин тоосоое зүбшэн хэлсэхэдээ, олзо ...хэр зүбөөр хубаарилагдааб, хубаагдадаггүй жасада, ...н хэрэгсэлдэ хэр зэргэ мүнгэ зөөрн үлөөгдөөб гэжэ ...саха байна. Үнгэрһэн жэлдэ олзо оршын ехэнхи ху... ...70 процентнь) колхозникуудай, гаднаһаа хүдэлһэн ...дэй ажалай түлөөһэндэ ошоһон байна. Зарим газар... ...алай түлөөһэнэй ургалта ажалай бүтээсын дээшэл... ...о уридлажа ябана. Энэ тон бүтэхэгүй хэрэг гээшэ. ...онь, Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхоздо 1970 ...бүхы ороһон олзо доходой 75 процентнь, 1971 ондо ...92 процентнь, 1972 ондо — 93 процентнь ажалай ...эндэ гаргашалагдаа. Эндэ олзо оршонь өөдэлнэгүй, ...абаһан продукциин өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ бшуу. ...үри шэрэнь, гүрэнһөө зээлеэр абаад, бусааха мүн... ...ь жэл бүри ехэ болоно. Тигэжэ энэ жэлэй эхиндэ ...үри шэрэнь 879 мянган түхэригтэ хүрөө ха юм. ...эр иимэһээ колхоз бүхэндэ болохоёо байһан суглаан ...о ажалай түлөөһэнэй тогтоогдомол гурим баталагда... ...абаад, саашадаа наринаар баримталагдаха ушартай. ...ономическа талаараа һула колхозуудай жэлэй тоо... ...республикын Хүдөө ажахын министерствэдэ харагда... ...байна. Илангаяа Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэм... ...Түнхэнэй «Восточные Саяны», Хяагтын аймагай ...», Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Бэ... ...«Рассвет» колхозууд үнгэрһэн жэлдэ ехэ гарза... ...тараа, гүрэнэй банкда ехэ үритэй. Эдэ колхозуудай ...суглаан дээрэ энээндэ анхарал ехээр табиха хэ...

...колхозой түрүүлэгшэ, правлениин гэшүүд болон шал... ...комисси һунгахадаа, эдэ тушаалнуудта найдам... ...ажал хэрэг дээрэ шадабаряа харуулһан, колхозой ...зорилгые бэелүүлхэ хэрэгые эмхидхэжэ шадаха ...дые шэлэхэ байна.

...эдэ суглаанууд дээрэ колхозой үндэһэн хуули... ...хэр сахигданаб, колхозой эрхэтэн бүхэн адууһа ...бариха, газар эдлэхэ нормоёо үлүү гарганагүй гү, ...оо үри шэритэй ха гү гэжэ шалгаха, хараха шу...

...колхозуудай ажал хэрэг олон предприяти болон эмхи ...гануудтай холбоотой гээшэ. Тиимэһээ жэлэй тоосоото ...гануудта тэдэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай, ...дэй түлөөлэгшэдые уриха байна.

...1973 ондо — түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи ...колхоз бүхэнэй урда ехэ зорилгонууд табигданхай. ...колхозуудай малшад, таряашад бүхэсоюзна социалис мү... ...ндэ ороходоо дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые аба... ...Тиимэһээ жэлэй тоосоото суглаанууд дээрэ социалис ...сөө ашаг үрэ ехэтэйгээр эмхидхэхэ, дүнгүүдыень ...соонь гаргажа байха тухай хөөрэлдэхэ саг ерээ. ...мүнөө үедэ колхозуудта малай үбэлжэлгэ ехэхэн бэр... ...шэтэйгээр ябуулагдана. Энэ ушарта колхозникуудай ...зориг малаа һайнаар ондо оруулха, ашаг шэмыень ...лүүлхэ, хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхэ хэрэг... ...оулагдаха байна.

...лэй тоосоото суглаанууд дээрэ аймагуудай колхозуу... ...Соведые һунгаха колхозуудай түлөөлэгшэдые үндэр ...тар тодорхойлхо болоно. Эдэ түлөөлэгшэд аймагай ...эй, колхозуудай правлениин ажал ябуулгые һайжа... ...хэмжээнүүдые хараалжа, КПСС-эй XXIV съездын ...шиидхэбэрине бэелүүлхэ, түрэл республикынгаа 50 жэ... ...ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха тушаа зорилго... ...а, арга боломжонуудаа тодорхойлхо байна.

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 35 (14057) | 1973 оной февралиин 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

УЯЛГА АБААЛ ҺАА—ДҮҮРГЭ

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ ТУГ ҮРГЭГДЭБЭ

Иимэ гаршаг доро манай газетэдэ аймаг соогоо эрхимлэһэн түрүүшүүл һара бүхэндэ харуулагдажа байха. Эдэ түрүүшүүлэй хүндэлэлдэ олохон аймагай центртэ «Ажалай алдар солын туг» үргэгдэдэг, түрүү коллективүүдтэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг байна.

Мүнөөдэр январь һарын дүнгөөр Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин аймагуудта эрхимлэгшэд харуулагдаба.

Мухар-Шэбэрэй аймаг

Богомазова Анна Иольевна—«Забайкалец» совхозой һаалишан үбэлжэлгын 4 һарада үнеэн бүриһөө 851 килограмм, тэрэ тоодо январьда 298 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 21 килограмм, январьда 64 килограмм ехэ болоно.

Улзытуева Цырендулма Гомбоевна — «Авангард» совхозой һаалишан, үбэлжэлгын 4 һарада үнеэн бүриһөө 1042 килограмм, тэрэ тоодо январьда 276 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 286 килограмм, январьда — 85 килограмм дээгүүр байна.

КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг «Забайкалец» совхозой һү һаалиин түбэй фермын коллективтэ (даагшань Ф. К. Носков), мүн совхозой Хүһөөтын фермэдэ (даагшань Ф. Ф. Калашников) барюулагдаба. Эдэ фермэнүүдэй малшад январь һарада үнеэн бүриһөө 200—178 килограмм һү һаагаа.

Прибайкалиин аймаг

Тэрэшэлэн Прибайкалиин совхозой «Путь к коммунизму» колхозой мяханай фермэнүүдэй коллективүүдэй хүндэлэлдэ «Ажалай алдар солын туг» үргэгдөө. Эдэ коллективүүд январь һарада гүрэндэ мяха худалдаха 1973 оной 1-дэхи кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэв. Түрүүшынь коллектив кварталда 440 центнер мяха тушааха байбал, тэрэнээ 574 центнертэ хүргөө, тэрэ тоодо 432 центнер гахайн мяха тушаагаа. Нүгөөдэ коллективынь кварталда 480 центнер мяха тушааха байгаад, тэрэнээ 492 центнертэ хүргэһэн, тэрэ тоодо 120 центнер гахайн мяха худалдаһан байна.

ГРАЖДАН АВИАЦИИН ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Граждан авиациин 50 жэлэй ойн алдарта һайндэрөөр дашарамдуулан, пилодууд, штурманууд, инженерүүд, технигүүд, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые — Аэрофлодой бүхы хүдэлмэрилэгшэдые үнэн зүрхэнһөө амаршална.

В. И. Ленинэй үүсхэлээр эмхидхэгдэн байгуулагдаһан Граждан авиаци Коммунис партиин ба Советскэ правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын, манай арадай баатар габьяата ажалай ашаар авиационно эрхим техникээр зэбсэглэгдэжэ, ороной арадай ажахын хүгжэлтэ түгэс һалбари болоо. Манай Граждан авиаци пассажирнуудые, ашаа зөөхэ асуудалаар тэрээндэ даалгагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ, хүдөө ажахы болон медицинэдэ ехэ туһа хүргэнэ, ойн баялигуудые сахин хамгаалха хэрэгтэ, геологическа шэнжэлгын хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Авиаторнуудай шэн зоригто ажал, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ эдэнэй гаргаһан баатаршалга ба эрэлхэг зориг Аэрофлодой алдарта түүхэдэ толотомо хуудаһан боложо оронхой.

Граждан авиациин хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив оронойарадай ажахыда авиаци үргэнөөр хэрэглэхын түлөө, агаарай транспортын ажалые бүри ехэ ашаг үрэтэй болгохын, авиационно шэнэ техникэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын, пилодуудай аюулгүй ябалга, пассажирнуудай хэрэглэмжэ болбосоноор хангахын түлөө саашадаа бүри оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэхэ, тиин КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха гэжэ КПСС-эй Цетральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет батаар этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Социалис Эхэ оронойнгоо аша туһада зорюулдаг орёо ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай Таанадта, хүндэтэ нүхэд авиаторнууд, үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

ОРДЕНТО ХОНИШОНОЙДО

һуужа ябаһан машинамнай дардам харгыһаа гаража, Ухаа-Толгой гэжэ хада тээшэ шуумайба. Удангүй хонидой тэбхэр сагаан байра харагдаба.

— Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын суута хонишон Егнин Бадмаев эндэ үбэлжэдэг юм, — гээд хажуудахи нүхэрни омогорхон хөөрэнэ.

Манай эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, гэрэй эзэн үгы, хонидоо адуулхаяа гарашаһан байба. Ахалагша хонишонтой уулзажа шэдагдахагүйнь гээшэ гү гэжэ халаглаһаар байтарнай, харин һайн хүн һанаагаар гэһэншүү, өөрөө хүрэжэ ерэбэ. Таби гаража ябаашье һаа, хүл хүнгэн, хөөрүү сайруу хүн байба.

— Сагаа һарын гарахада үри унахал юм байна. Мүнөөдэр наран дулааханаар игаажа, хонидни нюргаа тэнииһэндэл болобо. Ехэл таашаан бэлшэнэ, — гээд тээ саана, үндэр добын хаяагаар таран бэлшэжэ ябаһан хонид тээшэ зааба. — Энэ жэлдэ малай эдилгэ хоморшог. Тиимэһээ үглөөнэй найман часһаа үдэшын зургаа болотор хонидоо бэлшээнэбди. Үбһөө гамнаагүйдэ аргагүй. Ямар хабар болохо һэм, мэдэгдэнэгүй.

Хониной байра соо дулаахан, хохир дэбдеэтэй, бамбагар зөөлэхэн. Хашаа хореонь яндагар, сэбэр. Ажалша хүдэр зон эндэ ажалладаг гэжэ хүрэһөөр лэ мэдэхээр. Хурьгадые хааха таһалгатай хаамжанууд бэлэн болонхой.

— Хониднай мартын эхээр хурьгалжа захалха. Хонидоо һайса таргалуулаад, хүсэ шадалтай болгоод үрэжүүлхэдэ һайн байдаг гэжэ һанагшаб. Тарган, шадалтай хонид олооороо эхирлэдэг юм. Би гол түлэб октябрь һарада хонидоо үрэжүүлдэг байнаб, — гэжэ ахалагша хонишон Егнин Цыбикович хөөрэнэ.

Гэрэйнь ханада «Манай эрхим хонишод» гэһэн бюллетень үлгөөтэй байба. Тэндэ Е. Ц. Бадмаевай дүрэ-зураг байханъ харагдана. Доогуурнь иигэжэ бэшээтэй: **«Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын 3-дахи отделениин эрхим хонишон Егнин Цыбикович 1970 ондо зуун эхэ хонин бүхэнһөө—140, 1971 ондо — 121, 1972 ондо — 110 хурьга абажа, гарзагүйгөөр түлжүүлһэн, хонин бүхэнһөө зургаан килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалһан байна. Энэ нүхэрэй дүй дүршэл халан абая! Дирекци, партком, рабочком, ВЛКСМ-эй комитет».**

Энэ бюллетень уншаад байхадаа, ажалдаа амжалтатай ябаһан дүй дүршэлыень, халан абахаар хонишон гэжэ ойлгоо һэм. Мүнөө Е. Ц. Бадмаев забайкалиин буряад үүлтэрэй нарин нооһотой 522 эхэ хони харууһална. Хонин бүхэндэ 1,2 килограмм үбһэ, 500 грамм талха тарянай зүйл эдюулнэ. Тиихэдэ модоной шэлбүүһэ хухалжа үгэдэг байна.

— Модоной шэлбүүһэ хонид ехэл дуратайгаар эдидэг, — гэжэ хонишон хөөрэнэ.

— Энэ жэлдэ ямар уялгатайгээшэбта? — гэжэ асуухадамни, тэрэ иигэжэ харюусаба:

— Зуун эхэ хонин бүриһөө 120-һоо үсөөн бэшэ хурьга абахаб, хонин бүхэнһөө 6 килограмм нооһо хайшалхаб гэжэ үгэеэ үгэһэн хүм. Энэ тоо табан жэлэймни уялга болоно. Жэл бүхэндэ түл абалгамни дунда зэргээр 120-һоо доошо байхагүй.

Урагшаа эрмэлзэһэн хүнэй хэлэһэн үгэньшье үнэтэй, хэһэн ажалыньшье амжалтатай байдаг. Егнин Цыбикович Бадмаевай зориһондоо хүрэжэ, һарбайһанаа абаха байһандань этигэмээр.

Б-Н. НАМДЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ахалагша хонишон Е. Ц. Бадмаев. Е. Ц. Бадмаевай даадаг отарын хонид бэлшээридэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РОССИИ ХҮГЖЭМШЭДЭЙ ИРАГУУ АЯЛГА

МОСКВА. (ТАСС). Ниислэл хотын концертнэ залнуудаар, соёлой байшангуудаар дүүрэн зон сугларжа, Россин хүгжэмэй ирагуу аялгануудые неделиин турша соо шагнаба. Һүүлэй жэлнүүдтэ Москва, Ленинград, Уфа, Казань, Владивосток, Петрозаводск, болон России Федерациин бусад хэдэн арбаад городуудта найруулһан хоровой ба камерно-дуунай зохёолнууд гүйсэдхэгдөө. РСФСР-эй Композиторнуудай холбооной, Бүхэроссин дуунай бүлгэмэй правленинүүдэй Москва хотодо зарлагдаһан хамтын пленум хүгжэмэй шэнэ зохёолнуудтай танилсаа. Мэдээжэ композиторнуудай, хүгжэм шэнжэлэгшэдэй, хүгжэмэй коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай хөөрэлдөөн болоһон байна.

РСФСР-эй композиторнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Г. В. Свиридов пленумэй дүнгүүдые согсолходоо, эндэ болоһон концертнүүд Россин хүгжэмэй ба дуунай соёл болбосоролой ехэ дэлисэтэйгээр хүгжэжэ байһые элирхэйлэн харуулаа, шэнэ нэрэнүүдтэй танилсуулаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хоровой ба дуунай-камерна олохон горитой зохёолнууд бии болоо. Шэнэ ораториинууд, кантатанууд, дуунууд дотор Эхэ орон, арадуудай хани барисаан тодорхойгоор харуулагдана ленинскэ темэ харуулагдана, ленинскэ темэ ехэ һуури эзэлнэ.

ОБОРОНЫН МИНИСТРНҮҮДЭЙ КОМИТЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Оборонын министрнүүдэй комитедэй ээлжээтэ заседани 1973 оной февралиин 6—8-да Польшын Арадай Республикын ниислэл — Варшава хотодо болобо.

Варшавска договорто хабаатай оронуудай оборонын министрнүүд, Нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай начальник комитедэй хүдэлмэридэ хабаадаа. Варшавска договорто хабаатай эмхиин сэрэгэй зургаануудай ажал ябуулгатайнь холбоотой асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Оборонын министрнүүдэй комитедэй заседани тэрээндэ хабаадагшадай хани холбооной, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсоһон шиидхэбэринүүд абтаа.

Польшын Арадай Республикын национальна оборонын министр, брониин генерал В. Ярузельский заседание хүтэлбэрилбэ.

ХАРУУҺАЛГЫН ХҮСЭН

...Малшадай бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсохо бидэнэр отарынгаа хони бүриһөө хурьга абажа, ...ыень һайнаар түлжүүл... ...уялга абаа һэмди. Иимэ ...абахын тула нилээд ...элэй хүдэлмэри хэгдэ... ...байгаа һааб даа.

...Үнгэрһэн намар манай бри... ...эдэб отаранууднаа ...һон муушаг хони... ...илгажа үгэһэн юм. Тэдэ... ...оролдосотойгоор бэлшээ... ...үбэлжэлгэдэ хүшэ тамир ...тайгаар оруулһан, бул... ...искусственна аргаар ...үрэжүүлээбди.

...Хоёрдохёор, өөһэдынгөө хү... ...мүн һургуулиин һураг... ...эмхидхэжэ, манда ...гдаһан олтирог, шу... ...бургааһан сооһоо 1019 ...центнер үбһэ суглуулжа абаа ...Тэрэ тоодо хурьгадта эдюулхэ 217 центнер ногоон мангир шэнги үнгэтэй нарин үбһэн абтаа һэн. Гадна 200 гаран центнер һолоомо хуряажа, газаагаа оруулаабди. Хүйтэн боложо эхилхэлээр хонидтоо үдэртэ 300 грамм хүртэхөөр таряа талханай зүйл үгэжэ эхилээбди.

Хэды ехэ үбһэтэй байбашье, хонидтоо хэрэгтэй соонь нарһанай шэлбүүһэ асаржа үгэнэбди. Һулашаг тамиртай хонидто бүлеэн уһан уулгагдана.

Эдэ бүхы хүдэлмэридэ намтай суг ажалладаг хонишод Батор Иванов, минии хүбүүн Виктор эдэбхитэйгээр хабаадаһан байна. Ямаршье сагта эдэнэртэ найдахаар зон.

Иигэжэ түл абалгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр захалаад, мүнөө үедэ отарынгаа 710 хонидһоо 360 хурьга абаад байнабди. 12 хонин өхирлээ. Абтаһан бүхы хурьгад бүрин һайнаар түлжүүлэгдэнэ. Хурьга абаха үедэ комсомол басагад Галя Цыдендамбаева, Сарра Тодорхоева, Люба Занданова гэгшэд ерэжэ, шадамар бэрхээр ажаллажа байна.

Тиигэжэ бидэнэр энэ жэлдэ абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ байһандаа этигэнэбди. Маанадтай ахалагша хонишон Пурбо Шагжиевай бригадынхид мүрысэдэг. Урдань энэ хонишон манай бригадада ажалладаг һэн. Мүнөө тэрэ отара даажа абаад байхадаа баһал зуутанай тоодо оронхой.

Б-Ц. ТОДОРХОЕВА,
Хяагтын аймагай Мөөрөөшын совхозой ахалагша хонишон, КПСС-эй обкомой гэшүүн.

Л. И. БРЕЖНЕВ ХАФЕЗ ИСМАИЛТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Москвада ерээд байһан, национальна аюулгүйе сахилгын асуудалнуудаар Египедэй Араб Республикын президентын советник Хафез Исмаилтай февралиин 8-да уулзаа.

Дүтын Зүүн зүгтэхи мүнөөнэй байдал ба совет-египедэй харилсаае саашадань бэхижүүлхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. 1967 ондо эзэмдэгдэһэн бүхы араб нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдэй гаргагдаал һаань, Дүтын Зүүн зүгтэ бата тогтууритай, зүб зүйтэй эб найрамдал тогтоогдожо болохо гэжэ тусхайлан тэмдэглэгдэһэн байна.

Хани, халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөндэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-һээ АРЕ-дэ байдаг элшэн сайд В. М. Виноградов, тэрэшэлэн Египедэй Араб социалис союзай ЦК-гай гэшүүн Х. Ганем, Египедэй Араб Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Я. Абдель Кадер гэгшэд хабаадаба.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Я. РАПАЦКИЙ ГЭГШЭДЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикые электрижүүлхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө «Востоксибэлектросетьстрой» трестые эрхилэгшэ нүхэр **Рапацкий Александр Яковлевичта Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Б. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной февралиин 7.

Мэргэжэлтэ ба сагай эрилтэ

I. ҮЙЛЭДБЭРИИН ҺУДАЛ БАРИГША

Буряадай АССР-эй габьяата агроном, хүдөө ажахын туршалгын станциин таһагые даагша Б. Ч. Гомбоевой «Мэргэжэлтэ ба сагай эрилтэ» гэһэн статья тушаа 1972 оной һүүл багаар хүдөө ажахын олохон мэргэжэлтэд өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые бэшэжэ эльгээһэн байгаа.

Мүнөө эндэ Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент И. В. Харжеев экономистын ажал тухай һанамжаяа бэшэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ хүдөөгэй мнай ажалшад үнгэрһэн жэлэйнгээ дүн гаргажа, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ямараар хүдэлөө гэжэ шэбибди, бии байһан арга боломжоёо хэр ашаглаабибди, ажалдамнай ямар дутуу дунда бииб гэжэ шэнжэлэн, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлжо байна.

Нёдондо сагай уларилай муушаг, ган гасуур байгаашье һаань, республикын хүдөөгэй ажалшад яһала һайн үрэ дүн туйлаа, колхоз, совхозуудай экономико урда жэлэйхидэ орходоо һурагтүй бэхижээ, хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөһэншье зарим тэды дээшэлээ гэжэ жэлэй дүн харуулна.

Даб дээрэхи дүн дээрэһээ харахада, колхозуудай олзо доход бүхыдөө 48,9 миллион түхэриг болоо гэхэ гү, али урзанданайхиһаа 1,8 миллион түхэригөөр дээшэлээ. Хэрбээ урзанда совхозууд 49,7 миллион түхэригэй ашаг олзо оруулһан һаа, нёдондо тэрэнь 50,3 миллион түхэригтэ хүрөө.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин бүхы дээрээ түргэнөөр хүгжэхэдэ, тэндэхи экономическа албан, нарин тоололго, шэнжэлэлгын хүдэлмэри улам һайжаржа байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажахынуудта экономическа хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан байбал, тэндэхи үйлэдбэриин арга боломжо, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд хаһа сагтаа элирүүлэгдэдэг, мүнөө үеын, мүн холын хараата түсэб зүбөөр табигдадаг байна. Али нэгэ хүдэлмэри хэхэдээ, тэрэ экономическа талаар хэр ашагтай байхаб гэжэ хуу урид тодорхойлогдоһон, шэнжэлэгдэһэн хойноо бэелүүлэгдэдэг байна.

Тимэһээ экономическа албан гээшэ ажахые эрхилхэ гэрэл толи мүн, харин экономистнар хадаа хүдөө ажахын хүгжэхэ замые заагшад. Үйлэдбэриин һудал баригшад гэжэ дэмы нэрлэгдэдэггүй.

Мүнөө сагта экономист болбол хүдөөгэй гол мэргэжэлтэд—зоотехник, агроном, инженерһээ дутуугүй шухала ажалтай хүн. Республикымнай ажахынуудта өөрынгөө урдахи ажалые һайнаар мэдэдэг, бодомжотой нарин, экономическа хүдэлмэрич ашаг үрые ходо дээшэлүүлжэ байдаг экономистнар яһала олон.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшо экономистнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдэндэ һайнаар хүдэлхэ эрхэ байдал олгохо талаар ехэ юумэн хэгдээ. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй Алтайн крайкомой хүдэлмэри тухай КПСС-эй ЦК тусхай тогтоол нёдондо абаа һэн. Энэ баһал экономистнарай ажалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри боложо үгөө.

Экономистын дүүргэхэ уялга яһала ехэ. Тэрэ колхоз, совхозуудай үйлэдбэри түсэблэхэ, ажахын тоосоо улам нарижуулха, һалбаринуудые, гүүртэ, фермэ, бригаданuудые хоорондонь зүб мэргэжэл, шэглэлтэйгээр эрхилхэ, ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиха. түлөөһэнэй гурим таарамжатайгаар зохёохо гэхэ мэтэ асуудалнуудые тодорхойлхо болоно.

Мүн ажахын тоосоондо оруулагдаһан фермэ, бригаданuудай хэһэн хүдэлмэриие шэнжэлжэ байха, үйлэдбэриин-финансова түсэбэй дүүргэлтые хинан хараха, хүдэлмэрилэгшэдэй дунда экономическа һуралсал эмхидхэхэ ёһотой.

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда экономическа хүдэлмэри муу бэшээр табигданхай гэжэ үнинэй суурхадаг. Эндэ Мария Астраханцева 15 жэлэй туршада экономистаар хүдэлнэ.

Ивалгын ОПХ һү, овоог ехээр абадаг, хонин һүрэг олоор үсхэбэрилдэг, таряанай элитнэ үрэһэ хүрэнгэ ургуулдаг, олон жэлэй ногоо таридаг томохон ажахы болоно. Бүхыдөө 23,9 мянган гектар эдлүүриин газартай. 9894 гектар таряалан, 3364 гектар сабшалан, 10,6 мянган га бэлшээритэй. Фермэнүүдтэнь хамта 4044 үхэр, тэрэ тоодо 1451 үнеэдтэй, 14,2 мянган хонид бии, мүн 1276 гахай үсхэбэринэ.

Бүхыдөө абадаг продукциинь ехэнхи хубии мал ажалһаа ороно. Илангаяа жэлһээ жэлдэ мяхан ехэ абтадаг боложо байна. Нэн түрүүн үхэрнүүдые жэлэй ямаршье сагта шахан, бэлшээн таргалуулжа, шэгнүүр ехэтэйгээр тушаадаг болонхой. Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахын экономико нилээд бэхижэжэ байна. Жэшээлхэдэ, гансахан нёдондо ажахы 200 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа.

Эдэ бүгэдэдэ экономистын оролдосото. бодомжотой нарин ажалай аша үрэ яһала бии. Тусхайлбал, экономист М. А. Астраханцевагай хабаадалгатайгаар харгаабха ургуулха хүдэлмэри бүхыдөө оньһөжоруулагдаа, мүн үбһэ тэжээл бэлдхэхэ, ногооной гурил татаха, сенаж дараха түрүү шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдээ, Жэшээлхэдэ, ногооной гурил бэлдэхэ, сенаж дараха тусхай звенонууд бии болгогдоод, ажалай түлөөһэнэй таарамжатай гурим, урмашуулгын шэнэ түлөөһэн гэхэ мэтэ зохёогдоо. Энээнэйнь ашаар нёдондо 2000 тонно шэмэтэ тэжээл — сенаж дарагдаа. Дарагдаһан сенажай тонно бүхэниинь оройдоол 2 түхэриг 52 мүнгэнэй гаргашатай болоо. Экономистнарай тооложо гаргаһанай ёһоор, эгээл хямда тэжээл болохо 400 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгогдоо. Тэндээ үнеэдые адуулжа, үүлтэртэ тугал, бурууну үдые бэлшээжэ, һү ехээр һаана, малай шэгнүүр горитой нэмээнэ. Бээр томо, һарган үүлтэртэ мал худалдаһанай ашаар тус ажахы гансахан нёдондо 200 мянган түхэригэй олзо оруулаа бшуу.

Ажахын туйлаһан амжалтада экономист хэды шэнээн хубита оруулааб гэжэ тодорхойлхонь бэрхэтэй. Энээниие тоогоор, процентээршье тооложо гаргахын аргагүй.

Тиигэбэшье экономист М. А. Астраханцевагай, тэрэнэй туһалагшадай Ивалгын ОПХ-да ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, тоо бүридхэл, һара бүриин тоосоо нарижуулха талаар хэһэн юумыень, оролдолгыень тэмдэглэнгүй аргагүй.

Эндэ мүнөө ажахын тоосоондо оруулагдаһан 48 бригада, фермэ, отаранууд бии. Тэдэндэ саг соонь ажахын тоосоогоор хараалагдаһан даабариие табижа үгэхэ, тэрэнэйнь дүүргэлтые һара бүри шалгажа байха гээшэ бага хүдэлмэри бэшэ. Тэдэндэ хаһа саг соонь хэхэ хүдэлмэриинь, абаха продукциинь даабари табижа үгэхэ хэрэгтэй. Удаань тэдэнэй туйлаһан үрэ дүнгые баһал саг соонь согсолжо, үйлэдбэриин суглаан дээрэ зүбшэхэ, дутуу дундыень, алдуу эндүүень заажа үгэхэ хэрэгтэй ха юм.

Главна экономист нүхэр Астраханцева ажахыдаа үйлэдбэриие ходо шэнжэлжэ, ямар һалбариһаань эгээл ехэ ашаг олзо абтанаб, ажал яажа эмхидхээ һаа, бүри ехэ ашагтай болохоб гэжэ тодорхой сэгнэлтэ үгэжэ байдаг.

Яруунын совхоздо А. В. Кирсанова арба гаран жэлдэ главна экономистаар хүдэлнэ. Тэрэнэй оролдолгоор лэ тус совхоздо ажахын тоосоон бүхы фермэ, бригада, отарануудта нэбтэрүүлэгдээ юм. Энэ ажахы республика дотороо эгээн түрүүн мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ, үхэрнүүдые жэлэй ямаршье сагта шахан, бэлшээн таргалуулха дүй дүршэл хэрэглэжэ эхилээ. Энэнь алишье талаараа ашагтай, олзо доход ехэтэй байһанаа харуулаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай Сотниковско шубуунай фабрика Эхэ оройдоо үндэгэ олоор үгэнэ, экономикынгоо талааршье һайн үрэ дүн туйлана. Энээндэ фабрикын главна экономист С. Г. Пономарев ехэ габьяатай. Тэрэ цехүүдэйнгээ хэһэн хүдэлмэриие һара бүри шэнжэлжэ, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, фабрикынгаа үйлэдбэриин-финансова түсэб зүбөөр. тодо һайнаар табиха хэрэгые хүтэлбэрилдэг. Жэшээнь, хэды шэнээн шубуудтай байбал, ямар хэмжээнэй продукци абтахаб, тэдэндэ хэды шэнээн тэжээл хэрэгтэйб гэжэ хуу урид тоолоно гаргадаг. Мүн главна экономистын оролдолгоор абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын тула бүхы ажалые оньһожоруулха хүдэлмэри ехэ хэгдэнэ. Илангаяа эндэ ажахын тоосооной гурим һайнаар табигданхай.

Эдэ бүгэдын ашаар һүүлэй табан жэлдэ Сотниковско шубуунай фабрика нёдондо түсэбөөр хараалһанһаа 4.500 мянган үндэгэ олоор абаад, бүхыдөө 1.200 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа.

Эгээл хоёр жэлэй саада тээ Н. П. Помурам Буряадай хүдөө ажахын институдай экономическа факультет дүүргэөд. Хориин аймагай Дээдэ-Тайлсын совхоздо хүдэлхэеэ ошоо һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тус ажахыда экономическа хүдэлмэри хараа байса һайжараа. Жэшээнь, энэ экономистын шэнжэлэлгээр совхозой фермэнүүдтэ үхэр малай тэжээлэй рацион зүбөөр табигдажа, һүрэг соогоо хэды шэнээн эхэ мал байлгаа һаа ашагтайб гэжэ тодоруулагдаа. Мүн экономистын оролдолгоор совхозой олонхи һалбаринуудта ажахын тоосоон нэбтэрүүлэгдээ, фермэ, бригаданuуд томодхогдоо.

Тэрэшэлэн Кабанскын (главна экономистнь А. И. Фирсов), Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо (главна экономист А. Ф. Некипелов), Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоздо (С. Ц. Чагдуров), тэндэхи Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо (главна экономистнь байһан С. Д. Доржиев) экономическа хүдэлмэри һайнаар табигданхай

Тиигэбэшье ажахынгаа гол мэргэжэлтэд — экономистнуудта туһалхын орондо, тэдэнэй хүдэлмэриин тон шухала байһаниие мэдэжэ байһан аад ,тэрэниие тоодоггүй, экономистнууд юушье хэдэггүй, салин хүлһэ абаад байдаг хүнүүд гэһэншүүгээр юундэшьеб тоолодог ушар бии. Үнгэрхэдөө тэдэндэ элдэб ондоо ажал. уялга даалгадаг байха юм.

Энээн тушаа экономистын хэды ехэ харюусалгатай, ямар ехэ үүргэ дүүргэхэ, ямар уялгатай, юу хэхэ ёһотой байһан тухай олон юумэ нэмэжэ хэлэһэнэй хэрэггүй гэжэ һанагдана. Энэ асуудал тушаа һүүлдэ тусгаар хөөрэлдэхэ хэрэгтэй гэжэ һананаб.

Саашадаа экономистнуудай ажалай улам орёо нарин боложо, дүүргэдэг үүргынь бүри харюусалгатай боложо байхада, тэдэниие мүнгэ зөөриин, моральна талаһаа урмашуулха, оруулһан хубитынь зэргээр түлөөһыень зүбөөр үгэхэ тушаа бодомжолхо шухала гэжэ һанагдана.

И. ХАРЖЕЕВ.

Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент, экономическа эрдэмэй кандидат.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

«ПОЗИТРОНОЙ» ДҮРШЭЛ ҺАЙШААГДАА

Ленинградтахи «Позитрон» гэжэ научно-үйлэдбэриин нэгэдэл хадаа электронно тон шухала зүйлнүүдые зохёохо хүдэлмэреэ һүүлэй хоёр жэлэй хугасаада 1,5—2 дахин хурдадхаа. «Научна бодол—зохёохы хүдэлмэри — автомат лининүүд дээрэ үйлэдбэрилгэ» гэһэн хоорондоо нягта холбоотой, ниитэ нэгэн түсэблэлгэ хэдэг арга нэбтэрүүлһэнэй ашаар иимэ һайн амжалта туйлагдаа гээшэ. Иимэ түсэблэлгэ фирмын партийна организациин үүсхэлээр бэелүүлэгдэһэн байна.

Нэгэ хэдэн саг урдахануур шэнжэлэлгын институдай, конструкторнуудай хоёр томо бюрогой, мүн хэдэн заводуудай коммунистнууд нэгэ парторганизаци болон нэгэдэһэн байгаа. Научно-промышленна томо комплексын арга боломжые гүйсэд хэрэглэхэ, эрдэмтэдэй зохёохы ажал ябуулгые түргөөр хүсэндэнь бодотоор хүргэхэ тухай асуудал тэдэнэр зүбшэн хэлсэһэн юм. Тиихэдэл шэнэ техникэ бүтээдэг хуушан гуримһаа арсаха ушар гараһан шуу. Юундэб гэхэдэ, шэнжэлгын, конструкторай хүдэлмэринүүд, түрүүшын туршалгын дүрсэ бүтээлгэ, тэдэниие хэрэгтэй соонь олоор бүтээн гаргалга ами аминдаа хэгдэдэг, хоорондоо холбоогүй байдагһаа уламжалан, шэнэ зүйлэй бүтээгдэтэр ехэ саг үнгэрдэг байгаа. Шэнжэлгэ хэгшэдһээ хамаг документнүүдые дууһан абаһанайнгаа һүүлээр конструкторнууд хэрэгээ бүтээжэ эхилхэ. Удаань туршалгын хэһэг продукци гаргагдаха. Тэрэнэйл һүүлээр шэнэ зүйлөө олоор (серийнээр) бүтээдэг болохын тула тусхай түхеэрэлгэ зохёожо, хабсаран байгуулжа эхилдэг һэн. Тиихэ зуураа тэрэнээ туршан шалгаха, үгэсэ ойлголсохо, заһаха гэхэ мэтэдэ баһал ехэ сагынь эдигдэхэ. Шэнэ юумэ бүтээхын тула иимэ ута униагай, таһаршагүй зам гаталха хэрэгтэй бэлэй.

«Позитроной» партийно-ажахын эдэбхитэд энэ харгые ондоогоор эрхилхэ гэһэн шиидхэбэри абаа. Ямар нэгэн научна бодолой мүндэлхэдэ, энэ хэрэгтэ нэгэн дары технологууд, конструкторнууд, технологическа түхеэрэлгэ зохёогшод хам оролсодог болобо. Цехүүдэй инженернүүд шэнээр бүтээгдэхэ хэрэгсэлэй ерээдүй дүрсыень үшөө «үлгы» соогоо байхадань шэнжэлэн шудалжа захалха. Шэнэ технологи ашаглалгада бүри эртээнһээ бэлдэжэ эхилдэг болоһон.

Энэ томо фирмэ дээрэ нэбтэрүүлэгдэхээр хараалагдаһан шэнэ гуримай аша үрэтэйгөөр харюулдаг байхын тула партиин райкомой эрхэтэй партком, лаборатори, цех болон таһагуудай КПСС-эй эхин организацинууд айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Фирмын хүтэлбэриин бүридэл, кадрнуудые һургаха гурим, моральна болон материальна урмашуулгын онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха талаар коммунистнуудай оруулһан дурадхалнууд парткомой холын хараата түсэб дотор анхаралда абтаһан.

Эрдэм шэнжэлгые үйлэдбэритэй бүри нягта холбоотой, тэрээндэ улам дүтэ болгохын тула шэнжэлгын институдай гол хүтэлбэриин аппарадые бүхэли фирмын штаб шэнжэтэй болгон хубилгаа. Бэе бэеынгээ хүдэлмэриие дабтадаг элдэб эмхинүүд усадхагдажа, тэндэ хүдэлдэг бэлиг шадабаринар, эрдэм һургуулаар баян 300 шахуу мэргэжэлтэд сүлөөлэгдэжэ, конструкторнуудай бюронуудта, шэнжэлгын лабораторинуудта мэргэжэлээрээ сэхэ ажалладаг болоһон байна.

Мүнөө зохёоһон бүхы юумэнүүдэйнь гурбанһаа ехэнхи хубинь электронно-тоололгын техникын туһаламжаар бүтэнэ. Үйлэдбэринь автомат аргаар комплексноор хүтэлбэрилэгдэнэ. Тэрэнь хэдэн һалбаритай. Шэнэ техникэ шудалха университедүүдтэ, зорюута эмхидхэгдэһэн түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудта 12 мянга гаран станочнигууд, радио-хабсаргагшад, тодхон нарижуулдаг хүдэлмэришэдые һургажа, мэргэжэлыень дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар лэ иимэ хүтэлбэридэ орохо арга олдоо бшуу, 500 гаран инженер түргэн хүдэлдэг электронно-тоололгын техникээр ажаллаха шадабаритай болонхой.

Электронно техникэ бүтээгшэдэй хоорондохи элдэб янзын илгаануудые усадхаха талаар партийна организаци, тэрэнэй олон тоото эдэбхитэд ехэ хүдэлмэри хээ. Мүнөө техникэ зохёогшодой салин хүлһэниинь имагтал шэнэ юумэнэй хэр зэргээр бүтэжэ, хэр олоор гаргагдадаг болоһонһоо сэхэ дулдыдана.

Коллективүүдэй арга боломжонуудһаа үндэһэлэн абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тушаа партком анхаралаа онсо хандуулна. «Эрхим конструктор», «Эрхим технолог», «Мэргэжэлээрээ шалгарагша» гэхэ мэтын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. «Позитрондо» залуу коммунистнуудай саг үргэлжын семинар хүдэлжэ байдаг. «Социалис уялгын дүүргэлтын түлөө партийна харюусалга», «Партийна бүлэг ба мүрысөө хүгжөөхэ хэрэг» гэхэшэлэн темэнүүд һуралсалай программа соо оруулагданхай.

Эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, цехүүдэй инженернүүд болон хүдэлмэришэдэй партийна нэгэдэмэл суглаа зарлалга эндэ заншалта хэрэг болонхой. Эндэл техническэ дэбжэлтын гол зорилгонуудые шиидхэхэ комплексно творческо бригаданuуд эмхидхэгдэнэ.

Иимэ коллективүүдэй нэгэн продукциин шанар һайжаруулжа, фирмэдээ хоёр миллионһоо үлүү түхэригэй алмалта хэхэ шухала асуудал шиидхэһэн байха юм.

Тиихэдэ «Позитроной» хүдэлмэришэд «Светлана», «Электросила» гэжэ нэгэдэлнүүдэй коллективүүдтэй сүг хамта шэнэ техникэ зохёохо, олоор үйлэдбэрилжэ эхилхэ хүдэлмэриин болзорые 1,5—2 дахин хорооохо, продукциин техническэ шанарые эрид һайжаруулха гэһэн үүсхэл гаргаһан бэлэй. Энэ хүдэлөөе коммунистнууд толгойлоо, тэдэнэр лэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга хамагһаа түрүүлэн абаһан юм. Жэшээнь, коммунист К. И. Степинагай даадаг лабораториин зохёоһон найман зүйлнүүдэй зургаань коммунистнууд бүтээһэн байна бшуу.

Аша үрэ ехэтэй электронно хэрэгсэлнүүдэй бүтээлгэдэ коммунист бүхэнэй хэр зэргээр хабаадалсаһые партийна эхин организацинууд тоб байса мэдэнхэй байдаг юм.

Партиин гэшүүд өөрынгөө ажал хэрэг тухай, хэр зэргээр мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байһан, социалис мүрысөөндэ, олониитын ажабайдалда ямараар хабаадалсадаг тухайгаа нүхэдэйнгөө үмэнэ тоосоно.

Техническэ дэбжэлтэ улам хүрдадхаха талаар «Позитрон» нэгэдэлэй партийна организациин; ажахын хүтэлбэриин ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлые КПСС-эй Ленинградска обкомой бюро һайшаагаа. Тиихэтээ хамта энэ дүй дүршэлые хотын бусад предприятинуудта үргэнөөр нэбтэрүүлхэ заабари үгөө.

Д. ПОЛИЩУК,

ТАСС-ай корр.

Ленинград хото.

Түрүүшээр эндэ хүн бүхэн хоёр-гурбан станок дээрэ хүдэлдэг һэн. Удаань дүрбэн станок дээрэ хүдэлдэг болоо. Тиигэжэ Кировскэ заводой Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн Евгений Иванович Лебедевэй хүтэлбэрилдэг шлифовщигуудай бригада хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб табижа, «Табан жэлэй түсэбые—дүрбэн жэл соо» гэһэн уряа гаргаһан байна. Мүнөө энэ мүрысөөндэ Ленинградай 300 мянга гаран хүдэлмэришэд оролсоо.

Юһэдэхи табан жэлэй хоёр жэл соо Е. И. Лебедевэй бригада үйлэдбэриин гаргашые нилээд доошолуулжа, 700 ажалта үдэртэ хүргэһэн байна. Энэнь 14 «Кировец» трактор бүтээһэнтэй жэшээтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадир Е. И. Лебедев залуу хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Табан жэлэй түрүүшүүл

ЖОЛООШОН

— Энээхэн нүхэрэй автобусто оло дахин һуужа ябааб. Юрэдөө бэрхэхэн лэ жолоошон даа. Автобус соонь ходоодоо сэбэр байдаг, — гэжэ нэгэ наһажаал хүн зэргэлжэ һууһан нүхэртөө хэлэнэ.

— Би гурбадахяа энэ автобусоор Улаан-Үдэ ошожо ябанаб. Машинаяа ямаршье сагта жэгдэ һайнаар ябуулдаг жолоошон. Саг соогоо ошохо газартаа ошоод лэ байха. «Хүсэтэй» болоһон хүбүүдые зохидхоноор «номгоруулжархидаг» заншалтай. Иимэ машинада һуугаад ябахада, бэедэ амар шэнги байдаг,—гээд нүгөөдэнь энеэбхилэн хөөрэнэ.

Иимэрхүү хөөрэлдөөн үнгэрөөшэ жэлэй февраль һарада Хэжэнгэ — Улаан-Үдэ гэһэн маршрудай автобус соо болоо һэн. Хөөрэлдэһэн нүхэд хоюулаа Хэжэнгэһээ Улаан-Үдэдэ албанай хэрэгээр ошожо ябаа ха. Тэдэнэй һуужа ябаһан автобусой жолоошон Трофим Самсонович Климов хөөрэлдөөнэй герой болоно.

Тэрэ рейсээр ябахадаа, жолоошон Трофим Самсоновичтой танилсажа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэһэн байгааб. Бүри һаяхан ниислэл хотынгоо нэгэ гудамжада энэ нүхэртэй гэнтэ уулзажа, урданай нүхэд мэтээр хөөрэлдөө бэлэйбди.

...1930 ондо һэн ха. Тэрэл жэлдэ үшөө хори наһа хүсөөгүй Трофим Климов жолоошоной курса дүүргэжэ, автомашина жолоодохо эрхэтэй болоһон байгаа. Түрүүшын автомашина, түрүүшын рейс, харгытай түрүүшын танилсалга. Энэ үе тухай Трофим Самсонович иигэжэ хөөрэнэ:

— Машинашье Улаан-Үдэдэ хоморшог һэн. Буркоопсоюзай автобазада ошоходом, начальнигынь хаража хаража, документыем абажа үзөө. Тиигээд «хүдэлөөд туршыш даа» гэжэ хэлээд, зэргэлжэ һууһан нүхэртөө ямаршьеб заабари үгөө һэн. Тэрэ нүхэрынь намайе дахуулжа гараад, нэгэ машинын хажууда ошожо, «энээниие амидыруулаад хүдэлхэ болобош» гэжэ хэлээ. Баярлаашье, баясаашье һэм. Һара тухай саг соо нэгэ слесарьтэй тэрэнээ заһабарилаад, түрүүшынгээ аян замда гараа бэлэйб. Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй райпотребсоюзда эд бараа абаашаһан байгааб.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо Буркоопсоюзай автобазада гуша гаран жэл соо ажаллаа. Ажаллахадаа саг үргэлжэ магтаалтай ябаа. Тиигэхэ зуураа республикын нютаг бүхэндэ шахуу ошожо, тэндэхи магазинуудта элдэб янзын эд бараа, эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаашадаг байһан. Буркоопсоюзда хүдэлһэн гуша гаран жэл соо Трофим Самсоновичой автомашина хэды мянган километр зай гаталааб, хэды мянган тонно ашаа зөөгөөб? Тооложо барахаар бэшэ ха. Энэ гуша гаран жэл соо тэрэнэй жолоододог автомашина нэгэшье үдэр аян замда гарангүй байгаагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Машинынгаа энэ тэрэ юумэнэй эбдэрхэдэ саг соонь заһабарилаад, заагдаһан газарта эд бараа абаашаһан лэ байха. Ашаа зөөхэ даабаринь ходоодоо үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

1950 гаран онуудта орон доторнай коммунис ажалай хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Бүгэдэ арадай энэ хүдэлөөндэ Трофим Самсонович эдэбхитэйгээр оролсоһон байгаа. Тиигэжэ дүршэл ехэтэй жолоошон ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэлдэ оролсоо һэн. Ажалша хүнэй хүдэлмэри ходоодоо урагшатай һайн байдаг һааб даа. Трофим Самсонович Климов автобазынгаа коллектив соо бултанһаа түрүүлэн коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэһэн юм. Ажалша бэрхэ энэ нүхэр арба гаран жэл соо энэ үндэр нэрэ солодоо хүрэмөөр ажаллажа ябана.

Һүүлэй арбан жэл соо Т. С. Климов Буряадай транспортна управлениин пассажирска автотранспортна 2-дохи предприятиин автобусой жолоошоноор ажаллана. Энэ предприятиин жолоошод гол түлэб республикын хүдөө нютагуудаар ябадаг автобусуудые жолоододог юм. Трофим Самсонович энэ харюусалгатай хүдэлмэридөө анхаралтайгаар хандажа, хүн зониие зөөхэ, олзо оруулха даабаряа үлүүлэн дүүргэхын түлөө ехэтэ оролдоно. Илангаяа автобусоо һайнаар ашаглахын тула бүхы һаналаа табидаг байна.

Энэ тэрэ жэжэ заһабари өөрөө хэдэг заншалтай. «Техническэ харууһа саг соонь һайнаар хээд, энэ тэрэ часть-

бэлэн байха ёһотой ха

Тус предприятида ... жа эхилхэдэнь, ПАЗ-65... лэй автобус үгтэһэн ... Сугтаа хүдэлдэг Нико... горьевич Перелейвода ... тэйгөө тэрэ автобустоо ... хахад соо капитальна ... ригүйгөөр хүдэлөө. ... соо автобусоороо 450 ... километр зай гаталаа. ... баһал тиимэ түхэлэй ... тобус абаа һэн. Тэрэ ... мянга гаран километр ... тальна заһабаригүйгөөр ... байна. Ямар нэгэн ... наар рейстэ гарангүй ... ушар нэгэтэшье дайра... Һара, квартал, жэл ... түсэбые ходоодоо дүүр... байдаг. Жэшээнь, ... ойн баярай жэлдэ хү... зөөхэ, олзо оруулха ... үлүүлэн дүүргэһэн бай...

— Трофим Самсонович ... най предприятиин эрхи... лоошодой нэгэн юм. ... харюусалгатайгаар ... машинань техническа ... ходо һайн байдаг юм. ... хэлэхэдэ, найдамтай ... —гэжэ 2-дохи автопр... тиин ашаглалгын таһа... чальник Ю. Михайлов ... тэйхэнөөр хөөрэнэ.

Тиимэ даа, Трофим ... нович найдабаритай ху...

Б. ВАНЧИ...

ТАЛЛИН. «Марат» гэжэ бүд нэхэлгын нэгэдэл Эстониин ССР-эй хүнгэн промышленностиин эгээл томо предприятинуудай нэгэн юм. Тэндэ бүтээгдэһэн найман зүйлдэ гүрэнэй шанарай тэмдэг олгогдоһон байна. Тус нэгэдэлэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Мүнөө эндэхи хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө бүтээсые, шанарые дээшэлүүлжэ, түсэбһөө гадуур 50 мянган шэнэ зүйл гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэлэй эрхим ээрэгшэдэй нэгэн, коммунис ажалай ударник Урсула Хинтс.

ТАСС-ай фотохронико.

Номой таг...

ТОБШОЛЬ...

СУГЛУУЛБА...

Хакас арадай залуу наhан

МАНАЙ ОБЛАСТЬДО капиталис гүрэнүүдэй коммунис ба түрүү үзэлтэй хэблэлэй корреспондентнүүд hаяхан ерэhэн юм. Областиин газетэнүүдэй редакцида тэдэнэртэй уулзалга үнгэргэгдөө. Айлшад хэблэлэй хүгжэлтын асуудалаар ехэ hонирхоhон байна. Областиин экономико болон соёл культурын хүгжэлтэ тухай олон асуудалнуудые hураhан. 40 жэлэй саада тээ би түрүүшынхиеэ редакцида хүдэлхэеэ ерэhэн байгааб. Тэрэ үедэ Хакас ямар байгаа hэм гэhэн асуудалаар Италиин «Унита» газетын корреспондент ехэтэ hонирхоhон байна.

Энэ асуудал бидэндэ гайхалтай бэшэ hэн. Харин гүрэнүүдhээ түрүүшынхиеэ ерэшэд Сибиринн бага яhатанай нэгэн болохо хакас арадай урданай байдалаар, тэрэнэй мүнөө туйлаhан амжалтануудаар hонирхожо, хэшээлэн харахаяа hанаhан байгаа бшуу.

Перугэй, Японой, Парагвайн, Канадын, Англиин, Кипрэй болон бусад гүрэнүүдhээ ерэhэн айлшад мүнөөнэй олон дабхар томо томо гэрнүүдтэй, асфальтаар хушагдаhан үргэн уужам үйлсэнүүдтэй, научна ба соёлой олон эмхи зургаануудтай Абакан хототой танилсаhан байна. Мүнөө 100 мянган хүн зонтой энэ хотын хүрэндэ 30—40 жэлэй саада тээ хооhон тала дайда байhан юм. Иимэ ехэ хубилалтанууд тэдэниие нилээд гайхуулаа бэлэй. Урдань хакас яhатан өөрын бэшэггүй hэн гэжэ тэдэнэр мэдэhэн байгаа. Бидэнэр тэдэниие багшанарай институдай уужам сэлюун аудиторинуудта оруулжа, тэндэхи эрдэмтэ багшанар, студентнэрэй танилсуулаабди. Тэдэнэй олонхинь англи, немец, француз болон бусад хэлэн дээрэ hайнаар хөөрэлдэбэ. Тус институдай багша, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Михаил Киличиенковэй англи хэлэн дээрэ сэбэрээр хөөрэлдэхэдэ, Англиhаа ерэhэн нэгэ журналист ехэтэ гайхаа hэн. МГУ-гай профессор, түүхын эрдэмэй доктор Л. Р. Кызласовай ажалаар харин гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд hонирхобо. Юуб гэхэдэ, нүхэр Кызласовай археологоор хэhэн хүдэлмэри хилын саана мэдээжэ болоhоор үнинэй ха юм.

Агуу Ленинэй хэтэ мүнхын дурасхаал болгон Енисей мүрэн дээрэ баригдаhан Саяно-Шушенскын ГЭС, тэндэхи эрэлхэг зоригтой бэрхэ барилгашад харин гүрэнүүдэй түлөөлэгшэдые угаа ехээр hонирхуулба.

ХАКАСАЙ арад зоной ажабайдал үни үнгэрhэн хэдэн арбаад жэлнүүдэй туршада хубилаагүй байhан юм. Хаанта засагай үедэ Хакас эгээл гээгдэнги хизаарнуудай нэгэн байгаа бэлэй. Хаанта засагай баяд ноёд, бөөнэр үгытэй арад зониие ехээр дарладаг, мүлжэдэг байгаа. Үбшэ тахалhаа тосхоной бүхы хүн зон үхэдэг байгаа бшуу. Эрдэм номтой хүн огто үгы hэн. Хада уула, газар дайдаhаа ондоо юумэн үгы шэнги байhан. Үнгэрhэн зуун жэлэй эсэстэ манай хизаарта ерэhэн ородой уран зохёолшо Е. Елпатьевский тэрэ сагай харанхы балар байдал тушаа иигэжэ бэшэhэн: «Үргэн ехэ тала дайдые тойрон гараhан Саяанай хадануудhаа хойто зүгэй харанхы хара тайга хүрэтэр үхэhэн хүнүүдэй олон хуурсаг харагдана. Энэ тала дайда дээгүүр, энэ хуурсагууд дээгүүр оло мянган жэл соо улаан наран мандан гарана. Хэн гээшэбши, энэ нэрэгүй, гурба дахин үхэhэн хүн? Хэр зэргэ ажаhуугаабши, юу бододог, хэндэ этигэдэг hэмши, уг гарбалшни хаана гээшэб?»

Ганса хари гүрэнэй хүнүүдэй бэшэ, харин миниш үхибүүдэй, аша гушанарай, булта залуушуулай Хакасые Абакан, Черногорск, Сорск, Абазы городуудгүйгөөр, эндэхи газар дайдын баян ашагта малтамалнуудгүйгөөр, томо томо шахта, модоной комбинадууд, завод ба фабриканууд, леспромхозуудгүйгөөр, институт болон техникумүүдгүйгөөр, үндэhөөрөө хубилгагдаhан эндэхи хүдөө ажахы, тэрэнэй олон hалбаритай колхоз, совхозуудгүйгөөр ойлгохо, мэдэхэнь бэрхэтэй ха гэжэ hанагдана.

Сүлөөтэ сагай, зол жаргалай наранай Хакасда мандажа эхилhээр оройдоол 50 гаран жэл боложо байна. Урдань аалин намдуу байhан газарнай гансата «амидырhан» мэтэ боложо, баялигынь сэсэглэн hалбараа. Үни сагта хүлеэгдэhэн гэрэлтэ баярай үдэрнүүд ерээ. Энээниие Агуу Октябрь минии арад зондо асараа бшуу. В. И. Ленинэй национальна политикын илан мандаhанай ашаар, СССР-эй арадуудай, илангаяа агууехэ ород арадай үдэр бүриин сэгнэшэгүй ехэ туhаламжын ашаар, манай ороной арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай, харилсан туhалалсаагын ашаар лэ түрэл нютагни иимэ богони болзорто хүгжэн hалбараа.

Экономикын хүгжэлтые тоолон харахадаа, урданай байдалтай сасуулдаг гээшэ. Тиихэдэ манда сасуулхашье юумэн үгы байhан. Хэдэн хүсэ багатай предприяти революциин урда тээ Хакасда байhан юм. Мүнөө манай областиин социалис экономико олон hалбаритай болонхой. Хакас Эхэ орондоо шулуу нүүрhэ, түмэрэй руда, үнгэтэ металл, модо, баригдаhан гэр, мебель, консервэ, трикотажна болон оёгдоhон хубсаhа, бүд, гутал болон бусад продукци үгэнэ. Һүүлэй 40 жэл соо промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 370 дахин ехэ боложо, областиин арадай ажахыда 80 процент эзэлнэ. Мүнөөнэйнь байдал тиимэл даа. Хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада, Хакасай экономико бүри түргөөр хүгжэн hалбарха. Эдэ бүгэдые hанаад, бодоод үзэхэдэ, hонин лэ байдаг. Илангаяа Саяанай промышленна комплекс гээшэ Хакасай, Красноярска хизаарай урда зүгэй хүгжэлтэдэ угаа ехэ удха шанартай болоно. Манай зуун жэлэй 80-яад ондо хэдэн шэнэ hайхан городууд, тосхонууд урган бодоhон байхал. Тиихэдэ Хакас электроэнерги, булад ороной ондоо районуудhаа абадаг байбал, эдэ шухала продукци өөрөө гаргадаг, үгэдэг болохо ушартай. Эхэ ороной олохон районуудта алюминиин комбинадай продукци , үнгэтэ металлай прокат абаашагдадаг болохо юм.

ХҮДӨӨ ТОСХОНУУДАЙ хүгжэн hалбарhаниие юугээршье сэгнэшэгүй. Хэдэн арбаад жэлэй үнгэрөөд байхада, Абакан шадар нэгэшье хакас үлэхэгүй гэжэ хаанта засагай нэгэ чиновник хэлэhэн юм гэлсэдэг. Энэнь нэгэ талаараа зүб болоно. Үнэхөөрөөшье, урданай дарлагданги, үгытэй ядуу хакасууд үгы боложо, Октябриин хубисхалаар үгтэhэн дүүрэн эрхэтэй, зол жаргалаа гүйсэд эдлэhэн шэнэ арад урган бодоо, газар дайдынгаа дүүрэн эрхэтэн, эзэн болоо.

Аскиза гэжэ нютагта hаяхан түрэлхидтөө ошоо hэм. Үдэшэ оройхон ерээб. Нэгэшье хүн унтаагүй. Сэнхир экранай дэргэдэ hуужа, hонирхолтой дамжуулга харанад. 5-дахи класста hурадаг басаган пианино дээрэ шадамар бэрхээр наадана. Тэрэ басаган хүдөөгэй hургуулида hурана. Хонишодой гэрнүүдтэ телевизорнүүд, газ, хүдөө нютаг бүхэндэ номой магазинууд. Трактористтын гэртэ А. С. Пушкинай зохёолнууд, залуухан хакас басаган дүүнэрээ англи хэлэндэ hургана. Эдэ бүгэдэ мүнөө хэниешье гайхуулхагүй. Иимэ hайхан байдал Хакасай хүдөө тосхонуудта юрын лэ байдал шэнги hанагдадаг болонхой.

Илан мандаhанай газар дайда танигдахаар бэшэ болотороо хүгжэн hалбараа. Хакасай дээдэ hургуулинуудта, техникумүүдтэ 15 мянгаhаа үлүү студент, уужам hайхан hургуулинуудта үндэhэн хэлэн дээрээ хэдэн арбаад мянган үхибүүд ном үзэнэ. Областьдомнай эрдэмэй 60 кандидат, тэрэ тоодо хакас яhанай 30 хүн, арадай 20 мянган интеллигенци, тэрэ тоодо 3 мянга гаран хакас эбтэй эетэйгээр ажаллана. Хэдэн зуугаад культурын байшан, клуб, библиотекэ хүдэлнэ.

Манай областьдо Эхэ оронойнмнай 60 үндэhэ яhатанай хүбүүд, басагад ажаллажа байдаг. Тэдэнэй гүн сэдьхэлэй ухаан бодолоор, баатарлиг ажалаар, хакасай газарай түхэл шарай хубилгагдана. Шэнэ завод, фабриканууд, город, тосхонууд бодхоогдоно. Хакасай партийна организаци промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ, арадай интеллигенцидэ үдэр бүриин анхарал табижа, тэдэниие коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ ажал ябуулна. Барилгашад Г. М. Кинягин, Г. Ф. Алахтаев, экскаваторай машинистнүүд В. Г. Калинин, Ю. А. Кокошников, монтажнигуудай бригадир А. С. Тяжев, машинист Б-Н. Чанков, хонишод А. И. Глазко, А. А. Щетинин, механизаторнууд Н. С. Санников, М. А. Арабкаев, уран зохёолшод И. Г. Доможаков, М. Е. Кильчичаков, арадай дуушан С. П. Кадышев, габьяата артистнар А. И. Тодикова, А. В. Шварцман, скульптор И. Н. Карачакова, археолог Я. И. Сунчугашев болон бусад олон нүхэд бүхы область соогоо мэдээжэ болонхой. Олон тоото габьяата багшанар, врачнар хүдэлнэ.

Хоёр дахин орденто Хакасай автономито областиин ажалшад юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдые амжалтатай дүүргэжэ, шэнэ илалта туйлахын түлөө эрмэлзэн ажаллажа байна.

С. ДОБРОВ,
«Ленин чолы» газетын редактор, СССР-эй журналистнуудай холбооной гэшүүн.

ТЕАТР

АРТИСТ БАСАГАН

Наталка, Асель, Элбэг, Дэнсэма, Айгуль, Оюуншэмэг, Наран-Гуа...хамта арбаад геройнууд, арбаад ондоо абари зан. Эдэнэрые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай артист Людмила Дугарова гүйсэдхөө.

Залуу артистын нэрэ республика доторнай яhала мэдээжэ болонхой. Ч. Айтматовай **«Улаахан , пулаадтай уляангирхамни»** гэжэ зүжэгэй (С. Д. Будажаповай оршуулга) театрай сценэ дээрэ табигдажа эхилhэн сагhаа хойшо Людмила Дугаровагай ажабайдалда «арюухан урасхал» үзэгдэhэн юм. Юуб гэхэдэ, Ч. Айтматовай Аселиин рольдо артистка наадахадаа, өөрыгөө «олоhондол», өөртэеэ уулзаhандал болоо. Ухаан бодолойнгоо гүнзэгын, сэдьхэл зүрхэнэйнгөө, абари зангайнгаа hайханай талаар Асель Люда хоёр тон ехээр тааража. «Асельдэл адли байдалда ороод байгаа hаа, би яаха, хайшан гэхэ байгаабиб гэhэн асуудалда нэгэнтэ бэшэ абтахадаа, эгээл тэрээндэ адли алхамуудые хэхэ hэм» гэжэ оло дахин мэдэрhэн тухайгаа Людмила хөөрэдэг.

Ленинградай театрай, хүгжэмэй болон кинематографиин институт 1969 ондо дүүргээд ерэhэн басаганда танилсахынь тула хоёр роль үгтэhэн юм. «Урда зүгэй одохон», «Далан худалша» гэжэ зүжэгүүдтэ гүйсэдхэhэн эхэнэрнүүдынь дуутай зугаатай, гүлмэр хонтор зантай, гэнэн hайхан сэдьхэлтэй хүнүүд. Эдэ рольнуудые hайнаар гүйсэдхөөд байхадань, тэрээндэ шэнэ роль— Асель дурадхагдаhан байна.

—Гүрэнэй шангай лауреат Чингиз Айтматовай зохёолой гол ролиин намда найдагдахадань, ехэл баярлаа hэм. Хайшаншье гэжэ hаань, тэрэниие hайнаар гүйсэдхэхэ ёhотойб гэhэн зорилго урдаа табяа hэм, — гэжэ Люда хөөрэнэ. —Тиихэдэ манай режиссёр Содном Дашиевич Будажапов намда аргагүй ехээр туhалhан байна.

Артист Людмила Дугаровагай гүйсэдхэhэн Аселиие 1970 оной намар, театрай 39-дэхи сезондо, түрүүшынхеэ хараа бэлэйбди. Зүжэг харагшад Асель-Людмилые тон халуунаар угтаа hэн. Тусхай мэргэжэлтэд болон бусадшье хүнүүд республикымнай газетэнүүдтэ hанамжануудаа бэшэhэн. Һэрюухэн hэбшээндэл үзэгдэhэн, наранай элшэдэл дулаахан Асель-Людмила дабтагдашагүйгөөр харуулагдаа бэлэй. Мүнөөшье, хэзээдэшье Асель тунгалаг уhахандал hайхан даа!

Иигэжэ түрүүшынгээ харюусалгата ролиие залуу артист амжаятатайгаар гүйсэдхэжэ, түрэлхиин оюун бэлигээ олондо харуулhан байна .

«Айгуулиин Орон». Энэ зүжэгые хото, хүдөөгөөрхин баран hонирхон хараhан юм. Айгуль басагые мүнөөшье хүрэтэр мартаагүй ёhотой.

—Айгуль Асель хоёрни нэгэ талаараа адлихануд гэжэ hанадагби. Юуб гэхэдэ, хоюулан тон залууханууд, хрусталь шэнгеэр сүмэ харагдажа байhан hайхан сэдьхэлтэй, үшөөл үхибүүн абари зантай юм, — гээд өөрөөшье үхибүүн зангаа алдаагүй Люда харюусаба.

Залуу артист Людмила Дугаровагай творческо зам тухай тус театрай директор Ц. А. Балбаров, найруулан табигшад С. Д. Будажапов, Ф. С. Сахиров гэгшэдтэй, мүн ахамадшье артистнуудтай хөөрэлдэгдөө.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, театрай эрхилэн найруулагша Федор Семёнович иигэжэ тэмдэглээ hэн:

—Минии найруулан табиhан таба-зургаан зүжэгтэ Люда хабаадаhан байха. Людэтэй хүдэлхэдэ хүнгэн, хараалhан юумэмнай бэлээр бүтэдэг. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, ехэл хүдэлмэрилхэ дуратай хүн. Аргагүй оролдосотойгоор ажалладаг. Хэhэн юумээ hайнаар хэдэг. Энэ шанар шэнжэ артист хүндэ тон шухала ха юм даа.

Оюуншэмэг («Ээдрээ»), Асель («Улаахан пулаадтай уляангирхамни»), Дэнсэма («Губиин нашан») болон бусад эхэнэрнүүдые наадахадаа, артистка тэдэнэрэй олон ондоо абари зан, аяг аашые бэлигтэйгээр харуулжа шадаа. Үнгэрhэн зун буряад драмын театрай коллектив Монголой Арадай Республика айлшалжа ерэhэн юм. Тэндэ олон айл аймагаар, хото городуудаар ябаа. Программадань оруулагдаhан монгол «Ээдрээ» гэжэ зүжэгые нютагай хүнүүд ехэтэ hонирхон хараа. Тиихэдээ монгол эхэнэрэй абари зангые буряад артистнарай тон зүбөөр, шадабаритайгаар харуулhые тэмдэглээ. Тэдэнэй hанамжын дунда «Ээдрээдэ» Оюуншэмэгые гүйсэдхэhэн Л. Дугарова түрүүшын ондо дурсагдаhан.

Сүл губида түрэhэн, эрэлхэг зоригтой монгол басаган-Люда олондо зохидшоогдоо hэн.

Залуу уран зохёолшо, эрдэмтэ Ш-Н. Цыденжаповай «Сагаан Сэсэн» гэжэ трагедиие улаан-үдээрхин хаража эхилэнхэй. Налгай зулгыхан абари зантайшье hаа, эрэлхэг зоримгой Наран-Гуагай образые артист Л. Дугарова гүнзэгыгөөр тайлбарилжа шадаа.

Людмила Дугаровагай гурбан жэлэй турша соо гүйсэдхэhэн рольнуудыень согсолон хараха болоо hаа, гол түлэб драматическа аад, уянгата рольнуудые шадамараар гүйсэдхэнэ гэжэ hанамаар. Муу hанаатай, модон голтой хүнүүдэй рольдо артистка үшөө наадаагүй гээшэ ха. Тэрэ юрэнхыдөө hайхан hанаатай, баян сэдьхэлтэй, гүнзэгы бодолтой эхэнэрнүүдэй образуудые манда харуулаа. Тингэхэ зуураа хүнэй гүн сэдьхэлэй **уран угалзахануудые** (режиссёр С. Д. Будажаповай hанамжатай нэгэдэнэб) наринаар элирүүлжэ шададагынь hайшаама байна.

Гүйсэдхэhэн эхэнэрнүүдэйнгээ образhоо тад ондоо, абари зангаараа гал, горхон шэнги түргэ мэргэн, хатуу шанга байдалда оробошье, тэрээнhээ хүн hэшхэлээ алдангүй гарадаг, хүлгөөтэ ажабайдалтай, эрэлхэг зоригтой, шангахан хүнүүдые наадаха дуратай тухайгаа артистка мэдүүлээ hэн. Тиимэhээ залуу хүнэй оюун бэлигэй улам хурсаар hалбархынь тула янза бүриин рольнуудые дурадхаа hаа, hайн байгаа.

СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан зонын хоёрдохи фестивальда манай республикын национальна драмын театрай коллектив хабаадаhан.

Манай артистнарай табиhан «Улаахан пулаадтай уляангирхамни» гэжэ зүжэг драматическа бусад коллективүүдэй дундаhаа онсо шалгараа. Тэрэнэй гол роль — Аселиие наадаhан Людмила Дугарова эхэнэрэй ролиие эрхимээр гүйсэдхэгшэ гэжэ тоологдоод, фестивалиин лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн.

Аяар холын Аха нютагhаа урган гараhан артист басаганай оюун бэлигые хүндэтэ нэрэнь гэршэлнэ бэшэ аал.

В. ТОКТОХОЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Артистка Л. Дугаровае Наран-Гуагай рольдо харанат.

ГАВАНА

Хэлсээн баталагдаба

ТАСС

Телевидени ба радио-дамжуулгын талаар СССР Куба хоёрой хоорондо удаан болзорой харилсаа тогтоохо тухай хэлсээндэ гар табигдаба.

Совет талаhаа — Телевидени ба радио-дамжуулгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. Г. Лапин, Кубын талаhаа — Кубын радио-дамжуулгын институдай генеральна директор Хорхе Сергера энэ хэлсээндэ гар табяа.

ВАРШАВА

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой заседани

ТАСС

ПОРП-ын Центральна Комитедэй пленум дээрэ зүбшэлэгдэхэ материалнууд ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ хаража үзэгдөө. Материально-техническэ хангалга ба ажахы эрхилэлгэ hайжаруулха асуудалнуудые зүбшэлэлгын дүнгүүдтэй мүн лэ танилсаа гээд ПАП агентство мэдээсэнэ. Промышленна барилгын, транспортын предприятинуудай, эрдэм-шэнжэлгын эмхи зургаануудай партийна эмхинүүд, техническэ интеллигенци эдэ асуудалнуудые зүбшэлhэн байна.

ПОРП-ын Центральна Комитедэй пленумые байгша оной февралиин 26-да зарлажа, материальна ба түүхэй эдэй нөөсэнүүдые арадай ажахыда үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гэжэ Политбюро тогтообо.

ВАРШАВА

ХАНИ ЁhОНОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

ТАСС

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич эндэ айлшаар ерээд байhан Вьетнамай Ажалшадай партиин ЦК-гай секретарь, Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөндэ хабаадаhан ДРВ-гэй делегациин толгойлогшо Суан Тхюитэй уулзаба.

Вьетнамдахи байдал тухай, дайнай хойшолонгуудые усадхахын тула ДРВ-гэй ажалшадай бүтээжэ байгаа хэрэгүүд тухай Суан Тхюи мэдээсээ. Үнэн зүб тэмсэлдэнь вьетнам арадта туhалhанай түлөө ПОРП-ын ЦК-да, Польшын правительствада, бүхы поляк арадта үнэн зүрхэнhөө баяр баясхалан хүрөө.

Дайнай дүүрэhэнтэй дашарамдуулан, Э. Герек Польшын ажалшадай үмэнэhөө вьетнам арадта амаршалга хүргөөд, тус арадай үнэн зүб хэрэгтэ Польшо саашадаашье туhа хүргэхэ байха гэжэ найдуулаа.

ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ольшовский Суан Тхюи хоёрой хоорондохи хөөрэлдөөнүүд боложо эхилбэ.

Суан Тхюи Варшавадахи Танигдаагүй солдадай хүүрэй дэргэдэ венок табиhан байна.

СОФИ

БКП-гэй үнэн хани

ТАСС

Болгариин Коммунис партиин үнэн хани, Болгариин Арадай Республикада социализм эдэбхитэйгээр байгуулагша — Болгариин Арадай газар элдүүрилгын холбооной Верховно Союзна соведэй заседани февралиин 8-да эндэ нээгдэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков заседаниин хүдэлмэридэ хабаадана. БКП-гэй ЦК-гай декабриин пленумэй (1972 он) шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр ороной ажалшадай байдал hайжаруулха программа ба БЗНС-эй зорилгонууд тухай эндэ зүбшэлэгдэхэ байна.

УЛААН-БААТАР

ЖЭЛЭЙНГЭЭ ДААБАРИ — БОЛЗОРhООНЬ УРИД

ТАСС

«1973 ониие үндэр бүтээсэтэ ажалай жэл болгохобди!» гэhэн уряа доро бүгэдэ арадай мүрысөөн Монголой Арадай Республикада дэлгэрбэ. Монгол ороной табадахи түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй үйлэдбэриин даабариие болзорhоонь урид дүүргэхэ тухай, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Монголой Профсоюзуудай Центральна Соведэй ба ревсомолой ЦК-гай гаргаhан тогтоол hаяхан тунхаглагдаа. Хүдэлмэришэн анги, хүдөөгэй ажалшад, ороной бүхы арад энэ тогтоолые халуунаар, дэбжэлтэ ехэтэйгээр угтаба. Эдэ үдэрнүүдтэ ажалшадай коллективүүдтэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ, социалис мүрысөөнэй зорилгонууд зүбшэлэгдэн, дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ уялганууд абтана.

КАРАКАС

ВЕНЕСУЭЛЫН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Венесуэлын Коммунис партиин Центральна Комитедэй VIII пленум эндэ болобо. Орон доторхи политическэ байдал, партиин зэргэнүүдэй ургалта, президентын hунгалта үнгэргэлгэдэ бэлэдхэл хэхэ ба бусад асуудалнуудые пленумдэ хабаадагшад зүбшэлөө.

Партиин IV съезд дээрэ абтаhан хараа шугамай зүб байhые пленум үшөө дахин баталба. Ороной түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдые арадай национальна фронтын бүридэлдэ оруулжа нэгэдүүлхэ гэhэн зорилгонууд партиин IV съезд, мүн ЦК-гай хойшонхи пленумүүд дээрэ табигдаа hэн.

НЬЮ-ЙОРК

Бомбодолго үргэлжэлhөөр

ТАСС

Лаосой хүн зоноор олон районуудые американ авиаци, тэдэнэй дунда стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо үргэлжэлhөөр. Лаосой Арадай-сүлөөрэлгын армиин мэдэлдэ байhан ороной зүүн-хойто районуудта добтолго хэбэ гээд Юпи агентство мэдээсэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ

ХЕЛЬСИНКИДЭХИ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ олон гүрэнэй түлөөлэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд дээрэ зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи асуудалые зүбшэлжэ эхилбэ. Энэнь аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар саг үргэлжын албан зургаан байгуулха тухай асуудал мүн. Зүблэхэ зүйлэй энэ асуудалаар эсэсэй документ бэлдэхэ комиссиин бэелүүлхэ даабаринуудай проект зүбшэлэгдэнэ.

Совет түлөөлэгшэ В. А. Зорин тус комиссиин бэелүүлхэ даабариин иимэ проект дурадхаба:

«Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Европодо комитет байгуулха тухай документын проект зүбшэлхыень комиссида даалгаха. Европын бүхы гүрэнүүд, США, Канада энэ комитедтэ хабаадажа шадаха байна. Энэ комитет зүбшэлэлгэ хэхэ эрхэ түлөөлэлгэтэй байха юм. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо тогтоолгодо хабаатай асуудалнуудаар олон гүрэнүүд hанамжануудаа хэлэхэ, мэдээсэлнүүдые хэхэ; ниитэ Европын зүблөөнүүдтэ бэлдэхэ; энэ албан зургаанда зүблөөнэй даалгажа боломоор бусад асуудалнуудые шиидхэхэ ёhотой. Комитет хэлсээнэй (консенсус) үндэhөөр ажаллаха юм».

ХИЛЫН СААНАhАА

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ХАНОЙ

ВЬЕТНАМДА АМГАЛАН АЖАЛ БУРЬЯЛНА

ТАСС

Олон жэлэй турша соо үргэлжэлhэн дайнай үедэ Демократическа Вьетнамай арадай ажахы ехэ хохидолдо ороо. Тэрэниие hэргээхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Тиигэбэшье эршэтэ ажалай түрүүшын дүнгүүд элеэр харагдана. ДРВ-гэй ниислэл хотын промышленна предприятинуд үйлэдбэреэ hэргээн hайжаруулжа байна.

Ханой хотын Хайбачынг райондохи промышленна 11 кооператив, үйлэдбэриин 17 бүлэг зэрлиг муухай бомбодолгын хойшолонгуудые дары түргөөр зайсуулан, hайнаар хүдэлжэ эхилбэ. Энээнэй тула 630 дүрбэлжэн метр талмайтай үйлэдбэриин 42 барилга hэльбэн заhаха ушартай болоhон байна. Районой зарим предприятинуудта шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо.

ХАНОЙ

Шэн габьяата ажал

ТАСС

Амгалан байдалай hэргээгдэhэн эдэ түрүүшын үдэрнүүдтэ эндэхи хүдэлмэришэн анги шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Дайнай хүшэр жэлнүүд соогуур тэдэ hайн hайхан заншалаа үргэлжэлүүлэн, илалтын хэрэгтэ асари ехэ туhа нэмэри хээ. Экономикоё hэргээхэ зорилгоор ДРВ-гэй хүдэлмэришэн анги бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна.

Американ авиаци зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоходоо, электро-дамжуулгын лининүүдые ехээр hандарааhан байгаа. Тиимэhээ хүдэлмэришэн анги бүхы хүсэ шадалаа, хүсэлэл оролдолгоёо мүнөө тэрээндэ зорюулна.

Дайнай hүүлдэ республикын барилгын управленинүүдэй үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдаба.

ХАНОЙ

ПФЛ-эй ЦК-гай коммюнике

ТАСС

Лаосой Патриотическа фронтын Центральна Комитет коммюнике тунхаглуулхадаа, Вьетнамай асуудалаар Парижда баталагдаhан хэлсээн вьетнам арадай ехэ илалта болоно гэжэ сэгнэбэ.

Энэ хэлсээн хадаа бүгэдэнэй дайсанда — американ империализмда эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, урма баяр, уйдхар гашуудалаа хубаалдадаг байhан 'Индохитадай гурбан арадай дайшалхы ёhоор hаналаа нэгэдэлгын үрэ мүн гээд коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Энэмнай социалис ба национальна бэеэ даахан байдалай, эб найрамдалай, демократиин, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй илалта болоно.

Лаотян арад, тэдэнэй Патриотическа фронт вьетнам арадай гайхамшаг амжалтаар омогорхоно.

НЬЮ-ЙОРК

США-гай коммунистнуудай конференци

ТАСС

США-гай Коммунис партиин нютагай конференци эндэ болобо. Ороной зүүн ба урда штадуудай партийна эмхинүүдэй 200 шахуу делегадууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байна. Партийна байгуулалтын зорилгонуудые конференци зүбшэлбэ.

США-гай Коммунис партиин Генеральна секретарь Гэс Холл конференци дээрэ элидхэл хээ.

Вьетнамдахи дайнай зогсоогдоhоной hүүлээр орон доторхи байдалай ямар боложо байhан тушаа сэгнэлтэ элидхэл соонь үгтөө. Дайнай дүүрээшье hаань, бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб районуудта американ империализмын баримталан бэелүүлдэг ээрхэг түримхэй политикада эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

КАИР

Хамтаараа тэмсэхэ

ТАСС

Араб Республикануудай Федерациин президентскэ соведэй зургаадахи сесси эндэ хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Египедэй, Ливиин, Сириин гүрэнүүдэй толгойлогшонор тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байна.

Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулганууда hүжэрөөhэнhөө уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые, эзэмдэгдэhэн газар дайдаяа сүлөөлхын тула гурбан ороной хамтаржа тэмсэхэ.

НЬЮ-ЙОРК

Түмэр зам дээрэ буhалгаан болоно

ТАСС

«Пенсильвания сентрал компани» гэдэг компаниин түмэр замда поезднууд ябахаяа болибо. Транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэмэл профсоюзай уряагаар 28 мянга гаран хүн буhалгаалба.

США-гай зүүн талын 16 штат, Канадын хоёр провинци дээгүүр гарадаг түмэр замай хүдэлмэрилэгшэд буhалгаа соносхоо.

ВАШИНГТОН

Истребительнүүдые Иорданида худалдаба

ТАСС

Холбоото Штадууд абяанhаа түргөөр ниидэдэг «Ф-5Е» түхэлэй 30 истребитель Иорданида худалдаба гэжэ эндэ ерэhэн Иорданиин король Хусейн. «Нью-Йорк таймс», «Вашингтон ивнинг стар энд дейли ньюс» газетэнүүдэй корреспондентнүүдтэй хөөрэлдэхэдөө мэдээсэбэ. Холбоото Штадууд бэшэшье буу зэбсэгээр Иорданиие хангаха байха гэжэ хүлеэнэбди гээд Хусейн мэдүүлээ.

ТОКИО

Японой социалис партиин съезд

ТАСС

Японой Социалис партиин ээлжээтэ, XXXVI съезд хүдэлмэреэ эндэ дүүргэхэдээ, партиин 1973 ондо бэелүүлхэ политическэ хараа түсэб hайшаагаа.

Ажалшадай бэшэгүүдhээ

МАГТААЛТА НАЙМААШАН

Тээгдын совхозрабкоопой автолавкын жолоошон наймаалагшаар Иван Кузьмин үнинэй ажаллана. Энэ нүхэр ажалдаа оролдосотой бэрхэ, дүй дүршэлөөр баян болоhон юм. Ямаршье сагта — хүйтэншье, боротойшье үдэр, тэрэ холын гүүртэ, отарануудта ошоhон лэ байдаг. Малшадай элдэб янзын захил саг соонь дүүргэдэг заншалтай. Тэрэнэй автолавкада үдэр бүриин хэрэгсэлэй эд бараан: дабhан, зуруул, тамхин, саахар, печени болон бусад зүйлнүүд хододоо байдаг.

Нүхэр Кузьмин үнгэрэгшэ жэлдэ hара бүриингөө эд бараанай эрьесын түсэб 115 процент дүүргэдэг байгаа.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Хориин аймаг.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Час заһагша — уран дархан.*
- Аман зохёолой абдарһаа.
- Уран шүлэгэй долгин.

ТОЛИ

БИИРЭ

АЖАЛАЙ МИНУТЫН ҮНЭТЭЙЕ МЭДЭРЖЭ...

«Тик-тик... тик-тик!» Одоо эсэхые мэдэнгүй, үдэр, һүнишье нэгэ жэгдээр сохилжо байдаг оньһон түхеэрэлгэ бшуу. Таажа ядахаар юун байхаб даа. Энэмнай час ха юм. Элдэбын түхэлэй часууд байдаг. Бүхөөр нойрсодог зарим хүнүүд үдэшэниинь унтаридаа ороходоо часайнгаа тобшохониие һайсахана мушхаад, ёдогорхон түмэрхэниинь хэрэгтэй тоодо залаад, тэрэнээ дэрэ дороо хэхэһээ нааша болодог. Тэрэнь хэрэгтэй сагтань жэнгиршэхэ. Үнөөхи хүмнай унтариһаа хобхорон бодоод, дэрэ дорохи будильнигаашье абангүй, харин ханада үлгоотэй томо часаа хараха. Ажалдаа гээгдэнгүй ерэһэндээ баярлажа, халаанайнгаа дүүрэрэтэр урма зоригтойгоор хүдэлжэ, нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг. «Юрэдөө, часгүй ядаха байгааб?» гэжэ сэдьхэхэнь ойлгосотой. Эртэ урда сагта, үшөө часай хэгдээгүй байхада, хүнүүд сагай ябасые нара һараар, одо мүшэдөөр багсаан ойлгожо ябаа ха юм. Тиихэдэ мүнөө бүгэдөөрэн часаа хаража, сагаа уридшалан тааруулжа хубаанхай, хэды сагта хаана ошохоёо мэдэнхэй байдаг шуу. Часайнгаа шууд халта эбдэрхэтэй хамта мастерскойдо ошодог бэзэ. Саг болзортонь заһагдаагүй һаань, яаруулха, сэдьхэлээ зобохо ушар гарадаг.

Харин Баргажанай адагай хүн зоной ажаһуудалай эрилтые хангадаг комбинадта ороод, час заһадаг мастерта хандагшад зааханшье гомдоложогүй. Хүлеэһээр байтарнь часнь заһагдаад, сагаа хараһаар гаража ошодог. Час заһадаг мастер Борис Васильевич Петропавлов ажалша хүндэ нэгэ минутын хэды шэнээн үнэтэй байһыень тон зүб ойлгодог! Жэшээнь, ажалда нэгэ-хоёр минута гээгдэжэ ерэхэдэ, гүрэндэ хохидол хэгдэнэ бшуу. Тиимэһээ нэгэ минутын түлөө гүрэнэйшье, коллективэйшье урда тон ехэ харюусалгатай байһанаа хүн бүхэн зүбөөр ойлгожо, сагтаа наринаар хандана ха юм. Тиихэдэ Борис Васильевич час заһахадаа юрын хэрэг гэжэ һанадаггүй, харин ажалша хүнүүдэй сагые ехэтэ хүндэлдэг гээшэ.

Эндэ, оройдоо нэгэ мастер хүдэлнэ. Баргажанай адагай тосхон яһала ехэшье һаань, Б. В. Петропавлов ажалдаа нобшоржо, һахы һалаг тухашаржа һуудаггүй. Столоор дүүрэн часуудые табижархёод, алининиинь заһахаяа мэдэн ядажа байдаггүй. Зүйл бүхэниинь хараһаар ойлгон, хэрэгтэй юумыень тааруулан табижархидаг. Тосхондоо хүндэтэй мастер эндэ долоодохи жэлээ хүдэлнэ. Тиигэбэшье таһалга сооxоноо хорожо, бэеэ амяарлажа һуудаггүй, харин зэр зэмсэгүүдээ, мүн хэрэгтэй зүйлнүүдые хайрсагтаа ябталан хээд, хүдөө нютагуудаар, ой модоной участогуудаар саг үргэлжэ ябажа, ажалша зониие баясуулжа байдаг. Эбдэрһэн часаа заһуулхын тула аяар тэрэ Баргажанай адаг ерэхэеэ зарим хүнүүд түбэгшөөдэг, сүлөө саг заримдаа олдохогүй. Малшанай, таряашанай гү, али модошодой гэртэ часыень уран наринаар заһаад, аян замдаа гарадаг. Заһаһан часнь жэншэдгүй һайнаар ябажа, саг тон зүбөөр харуулдаг. Одоо заводто хэгдэһэн шэнги шэб шэнэ болошодог. Тиигэжэ Борис Васильевич Баргажанай аймагай бүхы нютагуудаар ябажа, бултанда хани халуунаар угтуулжа байдаг.

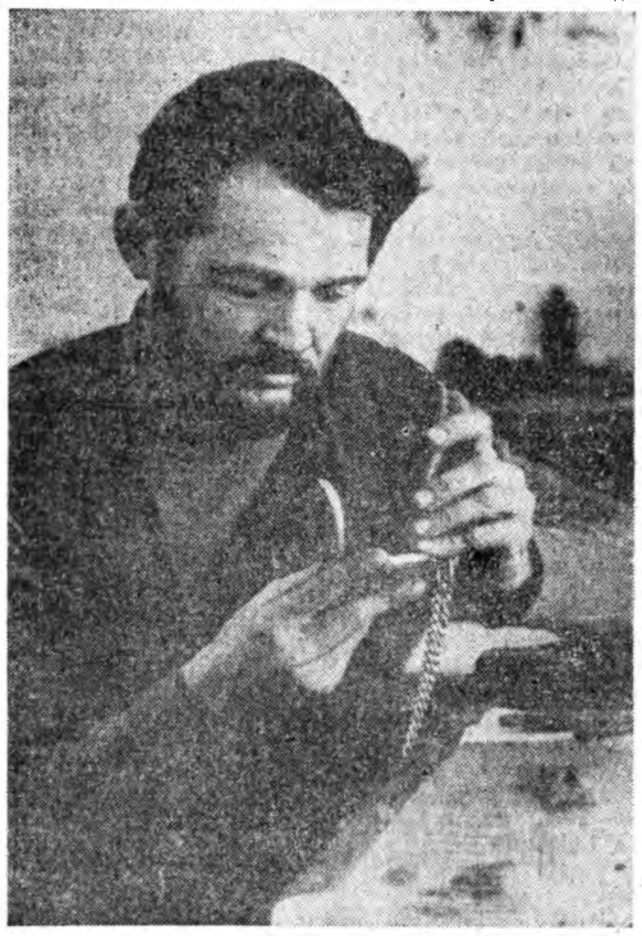

Һонирхолтойнь гэхэдэ, энэ хүмнай гоё һайхантай тон дүтөөр нүхэсэжэ, тэрэнэй хүмүүжүүлхы удха шанарые ехэтэ хүндэлдэг гээшэ. Баргажанда ой модон мундаашатай бэшэ даа. Модоной үндэһэ гэхэ гү, али юрэ бусаар ургаһан модохонуудые шэлэжэ асараад, сүлөөтэй сагтаа тэрэнээ мүлижэ, һиилэжэ һуудаг. Хүнэй нюдэндэ харагдаагүй, одоо хужарлан харама гоё һайхан зүйлнүүд мүндэлэн түрэжэ, мастерскойдо орогшодые ехэтэ баясуулдаг.

Жэшээнь, тэрэнэй мастерскойдо ороһон хүнүүд нэгэл жэгтэй юумэ хаража гайхашаа барадаггүй. Бүри урдахананaь, стол дээрэнь урлан бүтээһэн ёһоорхон мастер хүдэлжэ һуухал даа. Түхэреэн малгайтай, нюдэндөө шэл зүүнхэй, амандаа гааһа зуунхай бишиихан «мастер» өөрөө час заһажа һууна ха юм. Бүхы зүйлнүүдынь, мүн гарнуудынь жэгтэй гоёор хүдэлжэ, ёһотой бэрхэ уран дарханай ажаллажа һуухые һануулна. Жаахан стол доронь оньһон механизм түхеэрэгдэнхэй, эсэхые мэдэнгүй хүдэлхэ юм. Энээниие Борис Васильевич сүлөөтэй сагтаа урлан хээ. Харин хажуудахи стол дээрэнь А. С. Пушкинай онтохоной удхаар хэгдэһэн зүйл хаража һонирхохот. Тиигээд ерэхэлээрээ, уран зохёолой герой дахинаа амидыржа, үхибүүдэй һонирхон харамаар нааданхай болоод байна бшуу. Кремль соо байдаг «Хаан-пушка» өө-мөөгүй гоёор мүлижэ хэһэниинь бүришье гайхалтай.

— Борис Васильевич һара бүриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэдэг юм. Тэрэнэй дарханай ажалай онсо шанар

халаагүй юумэн гэжэ оройдоо байхагүй. Гартаа шэдитэй, ёһотой бэрхэ уран дархан гээшэ одоо энэ ха юм, — гэжэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэд омогорхон хэлсэдэг.

Ажалай нэгэ минутын хэды шэнээн үнэтэйе зүбөөр ойлгожо хүдэлдэг уран дархан тухай тиигэжэ хэлсэдэгынь тон зүйтэй.

М. ОСОДОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Час заһадаг мастер Б. В. Петропавлов. 2. Тэрэнэй урлан бүтээһэн хоёр зүйл харанат.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Ц. Дондогой

ОРОД ХЭЛЭН

Уулын хормойһоо
бурьялһан аршаандал,
Ундыемни харяанаш,
ород хэлэн.
Харгын холодо
аянда ябахадам,
Ханимни болоно ш,
ород хэлэн.

Түрэл хэлэндэм
Тоншье адли
Түрэл болонхойш,
ород хэлэн.
Зэндэмэни эрдэмэй
байсада абирхадам,
Зэбсэгни болоноош,
ород хэлэн.

АРАДАЙ АМАН ҮГЫН АБДАРҺАА

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Аханар һургадаг,
Дүүнэр соносодог.
Айһан хүн адуу
үргээдэг,
Эшэһэн хүн эсэгээ
туляадаг.
Абадаг хүн бүхыдэг,
Үгэдэг хүн хятайдаг.
Абын һанаан үрнэртөө,
Үрнэрэй һанаан
дайдадаа.
Эхилбэл дууһаха
хэрэгтэй,
Бэдэрбэл олохо
хэрэгтэй.
Эсэһэн мориндо
минаа олон,
Зүдэрһэн хүндэ
ноён олон.
Эрьежэ золгоходоо,
эгэшэнэр һайхан,
Эрьюулээд мүлжэхэдэ,
хүзүүнэй яһан
һайн.
Эрдэмтые дахабал,
ухаатай
болодог,
Мунхагые дахабал,
эрьюу болодог.
Дээрэлхүү һанаан
бэеэ зобоохо,
Үндэр дабаан мори
зобоохо.
Үгэ һурабалнь, харюу
хэлэ,
Үйлэ барибал, бүтээмжэ
гарга.
Бэлэгэй харюуда бэлэг
үгөөгүй һаа,
харуу хүн,
Үгын харюуда үгэ
хэлээгүй һаа,
мүнхаг тэмдэг.
Эдеэнэй һайниие
хүндэ үгэ,
Хубсаһанай һайниие
өөрөө үмдэ.
Гэмтэй хүн
хилбалзаха,
Даахитай морин
далбалзаха.
Худалша хүн
нюургүй,
Зуһаг ямаан
өөхэгүй.
Үхибүүн хүн
уйладагаараа
айлгадаг,
Үбгэн хүн үхэдэгөөрөө
айлгадаг.
Харуу сэдьхэл — шүдэр,
Хатуу зориг — жада,
Хара һанаан — хорон.
Ахые хүндэлэ,
Нилхые һурга.
Хоёр хүн эбтэй һаа,
түмэр хорёо мэтэ,
Хорин хүн эбгүй һаа,
хамхарһан хэрэм мэтэ,
Эрэ хэды
һайншье һаа,
Хуулиһаа хүсэтэй бэшэ,
Модон хэды бүдүүншье
һаа,
хюреөдэ дабагдадаг.
Эрье нэгэ дахин нурадаг,
Эрэ нэгэ дахин
эндүүрдэг.
Ехэ һанаан бэедэ
таарахагүй,
Эшэгы халааһан ташаада
таарахагүй.
Хутага хурса болобошье,
хуйгаа отолхогүй.
Уур сухал хэды
ехэдэбэшье,
уула эбдэхэгүй.
Ухаан далайһаа
гүнзэгы,
Эрдэм уулаһаа
үндэр.
Үндэгэн сооһоо
яһа бэдэрхэ,
Өөхэн сооһоо шүрбэһэ
бэдэрхэ.
Арсаланиие аргаар
баридаг,
Адагуусаниие
мэхээр һургадаг.
Гансаараа һуухадаа,
бэеэ шэнжэлэ,
Олоной дунда үгэеэ
шэнжэлэ.
Баатар байха — зоригһоо,
Баян байха — ажалһаа.
Үгын муу уур сухалһаа,
Үхэлэй муу үбшэнһөө.
Худал хэлэжэ
амидарһанһаа,
Үнэниие хэлээд үхэһэн
дээрэ.
Уур нэгые диилэдэг,
Ухаан мянгые диилэдэг,
Эбһээ тоһон гарадаг,
Эбдэрһэнһээ уһан гарадаг.
Өөдэлхэдэнь һанадаг,
Уруудахадань мартадаг.
Эжын һайгаар үлүүе
һурадаг,
Багшын һайгаар эрдэмдэ
һурадаг.
Олоной түлөө бүтэмжэтэй
хүдэлэ.
Олбог сооротор һууһан
мэргэнһээ,
Олые үзэһэн тэнэг дээрэ.
Уһанай эхин — булаг
Хүнэй эхин — эхын
нагасанар.
Тэмээнэй байрада
Ямаан багтаха.
Хубсаһанай хирые
угаагаад арилгаха,
Сэдьхэлэй хирые хэлээд
арилгаха.
Үреэ мориие — ургаар,
Ууртай хүниие — аргаар.
Хатаһан модондо
набшаһан үгы,
Хооһон үгэдэ туһа үгы.
Үгэ хэлэхэдээ, үгын
удха батала,
Юумэ оёходоо, утаһанай
үзүүр зангида.
Хурын хойнохи наран
хүшэтэй,
Худалай хойтохи
эшэр хүшэтэй.
Үнэгэнэй улаанинь
һайн,
Үгын үнэниинь һайн.
Һайн хүн нэгэ үгэтэй,
Һайн морин нэгэ
минаатай.
Эшэжэ байнхаар
үхэһэн дээрэ.
Табан хурган адли бэшэ.
Хулганада — үхэл,
Миисгэйдэ — наадан.
Алим жэмэс эшэһээ
холо унадаггүй.
Эрые наһан дарадаг,
Эрьесые саһан дарадаг.
Олоной хэлсээнһээ
Шулуун хамхардаг.
Ганса мориноо тооһон
бага.
Тобшо таһарбал —
гарза,
Туулай барибал — олзо.
Худалда — үнэн үгы,
Хобто — һайн үгы.

Н. ХАЗУЕВАЙ суглуулбариһаа.

ШОГ

„ҮГЫ“

Нэгэтэ үгытэй хүбүүн баян хүнтэй уулзаад:

— Би танай ганса басагые мүнөө үдэшэ бодхоожо абаашахам. Энээн тушаа юун гэхэ байнат? — гэжэ асууба.

— Һэ, ороxо гэргүй, үмдэхэ хубсаһагүй шамда минии басаган гарахагүй байха даа,— гэбэ баян.

— Тиигээ һаа, боосолдое. Хэрбээ басагыетнай бодхоожо абаашаа һаам, та боосоогоо алдаһан болохот. Хэрбээ абаашажа шадаагүй һаам, би боосоогоо алдаһанда тоологдохоб, — гэжэ үгытэй хүбүүн дурадхаба. «Басагандаа уридшалан хэлээ һаам, энээнэйш үгэдэ орохогүй байха» — гэжэ лаб найдаһан баян боосолдохо болобо. Тиигээд гэртээ ерэжэ:

— Шамда мүнөө һүни нэгэ хүн ерэхэ. Юумэ һураxадань «үгы» гээд байгаарай, — гэжэ басагандаа захиба.

— Һүни болобо. Үгытэй хүбүүн баянай басаганай унтадаг гэртэ ороод:

— Та минии һамган бологты, бүхы наһан соогоо жаргалтай ябахат, — гэжэ байжа уһан дээрэ үрмэ тогтотор хөөрэбэ.

— Үгы, — гэбэ баянай басаган. Үгытэй хүбүүн үшөө олон юумэ дурадхаба. Баянай басаган эсэгынгээ захиһые һанаандаа оруулжа, юумэ һураха бүринь, «үгы» гээд лэ байба. Үгытэй хүбүүн үгыень абажа ядаад:

— Та минии һамган болохоёо үнэхөөрөө арсана гүт?— гэжэ сухалдан асууба.

— Үгы. — гэбэ баянай басаган. Үгытэй хүбүүн баярлан:

— Мүнөө намтай ябахаяа арсанагүй гүт? — гэбэ.

— Үгы.

Арайшье гэжэ үгыень абаһан үгытэй хүбүүн баянай басагые бодхоожо абаашаһан, боосоогоошье эдиһэн гэхэ.

В. ТУЛАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Экономическа бүгэдын һуралсал» — түрүү бэшэг. ТАСС-ай шухала һонин. «Мүрысөөнэй дневник: гурбадахи, шиидхэхы» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Колхозой мал ажахы: дүнгүүд ба хараа түсэбүүд» — И. Воробьёвой статья. Арадай хинагшадай республиканска комитедтэ.

Гурбадахи хуудаһанда. М. Жигжитовэй повестьһоо шэнэ хэһэг. Хилын саана.

Дурбэдэхи хуудаһанда. «Субботний огонёк».

Сергей МИХАЛКОВ

АРСАЛАН АЛЯАҺАН ХОЁР

(Басни)

Аляаһан нэгэтэ нэгэ хэһэгһээ
Арсалантай эдеэлжэ, нэгэ столдо һуугаа ха.
Садатараа Аляаһамнай эдеэ,
Уугаа ха.
Саашаа ниидэхэ гэһэн аад,
Арсаланайнгаа шэхэн дээрэ хэбтэжэ, наранда игаагаад,
Үдын хоол эдихэеэ үлөө, тигээд... байрлашаба таараад.
Удангүйл иимэ удхатай хөөрэлдөөн,
Үгэ хүүр, хоб-жэб тараб ал даа.
(Үнөөхил Аляаһанууд лэ тараагаа гүб даа!):
Аляаһамнай Арсаланай зүбшөөлшэн болоо юм ха,
Ангуудай ахалагша ан өөрөө
Аляаһандаа бүхы зүрхөөрөө
Дуратай юм ха.
Хэрэгээр Аляаһанай ондоо тээшэ ошоо һаань,
Хэмгүй тэрэнээ һанадаг юм гээ Арсалан:
Эдеэнш хоолойдонь орожо үгэдэггүй,
Үдэр хоногынш ошожо үгэдэггүй.
Олзо бэдэржэ, гэрһээ Арсалан гарадаг ха,
Ойроо Аляаһаяа заатагүй абаад ябадаг ха.
Арсаланай шэхэн дээрэ һуугаа хадаа,
Аляаһан тархидаал ороһон юумэ жүжэгэнэхэл даа!..
Айнгүй яахабши Аляаһанһаа?..
Аляаһамнай айхабтар хүсэтэй болонхой,
Амтад булта тэрээндэ һүгэдэн дохинхой.
Аляаһан үшөө
Арсаланай түлөө
Элдэб хэрэгыень өөрөө хэнэл даа!
Энэ бүгэдыень Арсалан яажа мэдэхэб даа...

* * *

Адаг муутай тэмсэхэ зорилготойл баснимнай.
Амитан олоной туһада үгэнүүдэймнай
Арсалануудые дайран хадхаа һаань,
Заа-зуу юумэнэй түлөө
Зарим Аляаһануудые дайраад абаа һаань,
Ягааш һайн һааб!

Г. ЧИМИТОВ буряадшалба.

ҮНШЭН БҮРБӨӨДЭЙ

ҮЛЬГЭР

Эртын эхин сагта, урдын урин сагта, энэ дэлхэйн энгэртэ, түби дэлхэйн түүрхэйдэ үншэн Бүрбөөдэй гэжэ үгытэй хүн ганса бэе, гозон толгой ажаһууһан юм ха. Эд зөөри гэхэдэ, гансал долоон улаан хонитой байгаа. Тэрэ долоон улаан хонёо адуулаад, һүыень һаажа, айрһа хорһо барижа эдеэд амидардаг һэн ха.

Нэгэтэ долоон улаан хонёо далайн эрьеэр адуулжа ябаба. Далайн эрьедэ нэгэ хүн загаһа губшуурдажа, хэрэгтэйень абажа, хэрэггүйень һөөргэнь уһа руу хаяжа байба. Тэрэ хүнэй гартань алтан һэрбээтэй ангалзаһан жараахай дайралдаба, тэрэнээ уһа руу хаяхынь тэндэ үншэн Бүрбөөдэй энэ жараахайгаа намда үгыш гэжэ гуйба. Тэрэ хүниинь нэгэ хони үгөө һаашни үгэхэб гэбэ. Үншэн Бүрбөөдэй тэрэ жараахайень нэгэ хони үгэжэ абаад, альгандаа уһа удхажа, жараахайгаа хээд, гэртээ хариба. Тэрэ жараахайгаа уһатай амһарта соо хээд, гэрэйнгээ үһээдэ үлгөөд хонобо ха.

Үншэн Бүрбөөдэй үргэһэ, нойртоо садажа, үе мүсэеэ тэниилгэн, үндыжэ һүняан гэхэдээ гайхаба, гэлыбэ ха: үе наһандаа хараагүй, үзэсхэлэн гоё ордон соо үнгын торгон хибэс унтарида хэбтэжэ байһан байба. Ордон гэр соонь үнгын будаг шэрээр шэрдэжэ гоёоһон үзэсхэлэн гоё хээ угалза һиилүүртэй бараан үе үеэр табяатай байна.

Үүлэн хээтэй гурьба һиилүүртэй хаалга үүдэн хоёр тээшээ сэлигдээд, алта мүнгэн, субад эрдэнеэр шэмэглэһэн зүүдхэлтэй, толормо һайхан торгон хубсаһатай, сэбэр сэлмэг миһэрһэн шарайтай эхэнэр орожо ерээд, үни сагай үелжэ ябаһан нүхэр шэнгеэр хандаба:

— Бодыш, үдэ наран шахахаяа байнал, бодожо, үе мүсөө тэниилгыш, унда, эдеэ эдииш, — гэжэ байба.

Үншэн Бүрбөөдэй гайхахын ехээр гайхажа, гэлыхын ехээр гэлыжэ, ама хахалан асууба:

— Наһа үеэрээ хараагүй байдалда ороод байналби. Хэнэй басаган хэн гээшэбши?

Тэрэ эхэнэр хэлэбэ:

— Би далайн эзэн хара Лусан хаанай басаган Харалдай гээшэб, сээл ехэ далайгаараа сэнгэхэ гэжэ алтан һэрбээтэй жараахай болоод, далайн олон түмэн загаһадаар эрьюусэлдэн наадажа ябатараа, загаһаша хүнэй губшуурта ороод байтарни, ши дайралдажа, энэ газар түбидэ энхэ жаргал эдлэхэ эрэ эхэнэр хоёрой хуби заяа холбуулаа гээшэ бэшэ гүбди, — гэбэ.

Тиин хоюулан хүтэрэлдэжэ, газаашаа гарахадань, гоё һайхан ордониинь тойроод үнгын модод намаа набшаяа надхуулан, үнгын гоё сэсэгүүд үнэр хангалаа тунаан, үнгын дууша шубууд жэргэн дуулан, үнгын олон эрбээхэй сэсэг набша дээгүүр эрбэгэнэлдэн наадажа байбад.

Үншэн Бүрбөөдэй нюур гараа тунгалаг хүйтэн уһаар угаажа, бэеэ һэргээгээд, амтатай хоолоор хооллобо ха. Һүүлдэнь аглаг һайхан агаараар анхилжа байһан, алим жэмэсээр надхажа байһан модоной һүүдэртэ амаран һуужа байхадань, ахай эзэнээ бараалхажа, ажал хүдэлмэри тухай хөөрэлдэхэ гэжэ ажалша хүнүүд һубарни ерэжэ, адуу малаа хайшань бэлшээхэмнайб, атар элдин бэлшээри хаана байнаб, уһа һубаг хаагуур малтахамнайб гэлдэн, эзэн эхэнэр хоёрто хандана. Хэжэ байһан ажалаа хэмжүүрээрнь хытэ, ажаллажа байһан адуу малаа арга шадабаряараа атарлуулыт, үншэн хэнзэ үхибүүдые хубсалуулаад, садхаагаад табигты, альгаяа тодоһон гуйраншадые амыень тоһодоод эльгээгты, эльбэн жэльбэн, хоб хошо зөөгшэдые таһа сохёод үлдэгты, хоро үһөө бэдэрһэн, харатай муухай тагнуулшадай толгойень абаад, үхэр бэенүүдыень шонодо хаягты гэбэд ха. Тэдэ олон зарасануудынь тэрэ хэлэһээрнь тэшхэн, һүрдэн талиибад.

Үгы биие мэдэхэгүй, үгэһыел үрэбхижэ һуудаг Үнхэлсэг хаанай хоёр зараса хүбүүд хоёр туулай ганзагалһан, үдын хойно орожо ерэбэд. Үншэн Бүрбөөдэйнхи энэ багта урсахан гэртэй, долоон улаан хонитой байдаг һэн, бидэ хоёр хаанай хоол — хоёр туулай үдэр бүри ерэжэ, үншэн Бүрбөөдэйн урса гэртэ хуухалаад, шараад ошогшо бэлэйбди. Хараһан үзэһэн хүн байгаа һаа, хаана, хайшаа зөөһыень хэлыт гэбэд.

Үншэн Бүрбөөдэй тэдэ хоёрой абяа дуулаад, һамгаяа дахуулан гаража ерэбэ. Тэдэ хоёр хүбүүд гайхаһан гэлыһэндээ, амаа ангайлдаад, альгаа дэлгээд байшабад. Хэлэхэ гэхэдээ, хэлэнүүдынь ээдэлдэшэбэ ха, гоё һайхандань нюдэнүүдынь ереэлшэбэ ха. Үншэн Бүрбөөдэй Харалдай хоёрнай ушар ёһоо удхалан хөөрэбэд, хүндэтэ эдеэгээр хүдэлхөө болиторнь хүндэлбэд.

Тэрэ хоёр хүбүүднай хоёр туулайгаа халуун галай дүлэндэ хуухалжа, шаража байхадаа, Харалдай хатан дангиные һайхашаа һайхашааһаар, хара харахаар, хоёр туулайгаа хара нүүрһэн болотор шатаажархиба. Харан гээд, халаглабад, уй хай, уһа нюдэн бархиралдабад. Хоёр туулай абаашаагүй һаамнай, бидэ хоёрые холбоод, харгын бэлшэрэй ганса хуһанда хүлижэ хатаахал, үгы һаа, хүзүүндэмнай шулуу шагтагалаад, хара далай руу хаяжархихал гэжэ байжа, үгэлэн бархиралдабад.

Харалдай тэдэ хоёрые хайрлаад, үхэрэй шэнээн үхэг сооһоо хундан шарахан болотор хуухалһан хоёр туулай гаргажа, тэдэ хоёрто үгэбэ. Уй хай уйлалдажа байһан хоёр хүбүүднай баярлахын ехээр баярлажа, хүхихын ехээр хүхижэ, аргагүй ехэ баярые хүргэбэ.

Тэдэ хоёр хүбүүдэй Үнхэлсэг хаандаа ошоходонь, удаан болобот гэжэ уурлажа, гэдэһээ үлдөөб гэжэ гэмэржэ, эдэ хоёр хүбүүдые амидыгаар залгижархихаар аашалжа һууба. Тэдэ хоёрнай доро дохин, хүлдэнь мүргэжэ, үршөөл хайра гуйжа, хундан шарахан болотор хуухалһан хоёр туулайгаа доро дохин барибад ха.

Хаан гансата зөөлэржэ, хорхойтожо, хоёр жабжаараа шүлһэ һайруулан һууба. Абамсаараа, амтархажа, ама хамараа тамшаан байжа, яһа уһатайнь бултыень залгижархиба ха. Үгышье һаань, үшөө нэгые эдиһэйб гэжэ үлыжэ һуухадаа, хаанаһаа хайшан гэжэ бaряабта, хаана хуухалаа шараабта, үтэр хэлэгты, энээнһээ урагша нимээр хуухалаад, шараад асархаяа яаһан тоймогуудбта, хэлээгүй һаатнай, хэлыетнай ходолуулхаб, аман соотнай амиды могой хүүлэхэб гэжэ хашаба хайраба, айлгаба һүрдөөбэ ха.

Айһан, һүрдэһэн гэнэн хоёр хүбүүд юун болоһон ушар ёһыень үлөөн дутаангүй, хурга хухадгүй хэлэбэ.

Үглөөдэрынь Үнхэлсэг хаан үншэн Бүрбөөдэйе һамгантайнь дуудажа ерүүлбэ. Үзэгдөө харагдаагүй сэбэр сэлмэг эхэнэрые харахадаа, хорхойтожо, үншэн Бүрбөөдэйе яажаб даа үгы хэхэ гэжэ харатай һанал түрэбэ.

Үншэн Бүрбөөдэй Үнхэлсэг хаанай албата байһан тула хэлэһэн үгэ, зааһан захиралтаһаань гараха аргагүй.

Үнхэлсэг хаан үншэн Бүрбөөдэйе гансаарайень байлгаад, иимэ сэбэр сэлмэг, угаа һайхан һамга хаанаһаа асараабши, гэнтэ ехээр ямар зөөреэрээ баяжаабши гэжэ мүрдэбэ, мүшхэбэ ха. Үншэн Бүрбөөдэй ушар удхыень үлөөн дутаангүй, үнэн соонь хэлэжэ үгэбэ.

Үнхэлсэг хаан иимэ бодол түрэбэ: «Үншэн Бүрбөөдэйе үгы хэхын урда далайн хара Лусан хаанай хайрсагтай алта губшуурдуулжа абхуулха байна»,—гэжэ бодобо. Тиин үглөөдэр улаан наранаар далайн эрьедэ ерээд, губшуур табихаш, би ошоод, бариһан загаһыешни тоолоод, тушаажа абахаб гэбэ. Үншэн Бүрбөөдэй бодолгото болобошье, зүбшөөбэ. Хаанайхиһаа гараад, гэртээ ошожо ябахадаа, хаанай даабариие һамгандаа хэлэбэ.

Харалдайнь Үлхэнсэг хаанай харатай хэрэгые бултыень таагаад, үншэн Бүрбөөдэйдөө иигэжэ хэлэбэ:

— Губшуураа далай руу хаяхадаа, «Жунхалай даа» гээрэй, хаанай энэ юун гэжэ хэлэбэ гээшэбши гээ һаань, «Ухалай даа» гэхэ аад, үгэ алдажа, буруу хэлэбэлби гээрэй. Губшуураа гурба дахин хаяхаш, гурбадахи губшуурташ түмэр хайрсаг гаралсаха, ши бү нээгээрэй, хаанда «Баригты!» гээд барюулжархёорой, тиихэдэ хэрэг бүтэхэ даа», — гэбэ.

Үглөөдэрынь үглөөнэй улаан наранаар Үнхэлсэг хаан далайн эрьедэ ерэбэ. Мүн үншэн Бүрбөөдэйшье губшуураа тэбэриһэн ерэбэ. Энэ үедэ Харалдай ерэнхэй, бэеэ нюугаад байна ха. Үншэн Бүрбөөдэй губшуураа далай руу хаяхадаа, «Жунхалай даа» гээд хэлэбэ. Хаан юун гэбэ гээшэбши, юун гэһэн үгэб гэжэ һонирхобо. Үншэн Бүрбөөдэй «Ухалай даа» гэхэ аад, алдажа, буруу «Жунхалай даа» гэжэрхибэлби гэбэ ха.

Үншэн Бүрбөөдэй нэгэдэхеэ губшуураа татаба, нэгэ, хэдэн загаһан гараба, хоёрдохёо губшуураа татаба, хори-гушан загаһан гараба, хаан тоолоод лэ, эрьедэ хаяжа байба. Гурбадахяа татаба, толгойн шэнээн түмэр хайрсаг губшагдаад, гаража ерэбэ. Хайрсаг харахадаа, хаан һэмээхэн ехэ баяртай, дүтэлөөд ерэбэ. Үншэн Бүрбөөдэй губшуураа татажа, эрьедэ гаргаад, губшуур сооһоо түмэр хайрсаг хаанда «Баригты!» гээд һарбайба ха. Хаан баяртайгаар абаад, хайрсагаа нээн гэһээнь, түмэр хуяг дуулгатай, сарба һүхэ далайһан баатар гаража ерээд, хаанай толгой таһа сабшажархиба.

Үншэн Бүрбөөдэй Харалдай хоёр энээнһээ хойшо хашаха хайраха хаание үгы хэжэ, арад зонтоёо амар жаргажа, ажана ажаһууһан юм гэхэ.

Б. НАМСАРАЙН суглуулбариһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.35 — Һүүлэй һонин. 13.40 — **Үнгэтэ телевидени.** Багашуулда зорюулагдаһан «Хонхо» гэжэ театр. 14.00 — «Пушкин в лицее». РСФСР-эй габьяата артист А. Кутеповэй уран уншалга. 15.30 — «СССР-эй граждан авиацын 50 жэлэй ойдо». СССР-эй граждан авиацин министр Б. П. Бугаевай үнгэргэһэн пресс-конференци. 16.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. Спортив на хатар. ФРГ-һээ дамжуулагдаха. (буулгабари). 18.30 — Хүгжэмтэ программа. 19.00 — «Время» мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — Киноочерк.

«Орбита» харуулна:

19.40 — Уран зохёолши В. Поповой үгэ хэлэлгэ. 19.55 — СССР-эй граждан авиацин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт. Кремлиин съезднүүдэй ехэ ордон сооһоо дамжуулга хэгдэхэ.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.25 — «Уран зохёолой һонин». Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдана. 22.05 — Концерт.

«Орбита» харуулна:

22.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Золушка» — уран һайханай фильм. (ЧССР). 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

18.00 — Концерт. 18.30 — «Красные альпинисты» — ГДР-эй телевизионно уран һайханай фильм (4-дэхи, 5-дахи сери).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

● «БУРЯАД ҮНЭН» ● 1973 оной февралиин 10. ● 4-дэхи хуудаһан ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00354. Заказ № 18475.